Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

СВОБОДА
LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ XI. Скрентонъ, Па., Четверъ 27-го Августа, 1903. Число 35. — Vol. XI. Scranton, Pa., Thursday, August 27, 1903. No. 35.

НОВИНКИ.

— **Звертаємо** увагу Впов. читателѣвъ, що невдовзѣ зачнемо друковати въ „Свободѣ“ дуже цѣкаву природну историю: „Дещо про звѣрята, рослины, камѣне“ Павла Берта въ перекладѣ о. Ст. Макара. История тая буде прикрашена многими образками.

— **Дѣло** божевôльного. Коли минувшого четверга въ парку мѣста Вінфілдъ, Кан. почала грати музика а около 5000 осôбъ вгромадило ся, щобы еѣ послухати, выбѣгъ зъ сусѣдной улички недужій на умѣ, 30-лѣтный Ґілбертъ Твайґъ, и почавъ стрѣляти до товпы.

Вôдъ его стрѣлôвъ погибло на мѣсци 4-охъ людей, 3-ехъ смертельно раненыхъ а 20-охъ було тяжше або лекше раненыхъ. Мѣжь товпою наставъ теперь страшный переполохъ. Всѣ кричали, утѣкали, попыхали однѣ другихъ и толочили, чимъ еще бôльше погôршали ситуацію. Божевôльный мѣжь тымъ набивавъ свою стрѣльбу тай стрѣлявъ дальше. Ажь мѣсцевому поліціянтови, Нікласови, удало ся пôдôйти близше до божевôльного и влучнымъ стрѣломъ зъ револьвера положити его трупомъ. Божевôльный выстрѣливъ также до поліціянта, але не здѣлавъ ему нѣчого.

Твайґъ бувъ млинаремъ, служивъ при вôйску на Филипинахъ и вôдъ кôлькохъ лѣтъ зôйшовъ зъ розуму. Въ цѣлôмъ мѣстѣ называли его дурнымъ Твайґомъ, але не уважали небезпечнымъ, бо не здѣлавъ доси нѣякого лиха.

— **Хмары** саранчѣ появили ся въ охресности Редъ Ладжь, въ Монтенѣ, и понищили всю огородовину. Саранча падае мѣсцями такъ густо, що покрывае собою землю, немовь живымъ покрываломъ. Навѣть на шляху зелѣзницѣ е ей повно, наслѣдкомъ чого зелѣзничѣ поѣзды не можуть курсувати зô звычайною швидкостію.

— **Землетрясене** знищило на грецкôмъ острôвци Кітерѣ 3 села. Зъ людей нѣхто не втративъ житя але майже всѣ домы и будынки лягли въ звалищахъ.

— **Въ** Филяделфіи, Па. и охрестности появили ся комарѣ, котрыхъ укушене е смертельне. Вôдъ ихъ жала померла вже одна особа а 10 лежить въ шпитали смертельно недужихъ.

— **Рыбарскій** перстень, якій въ такъ загадочный спосôбъ щезъ бувъ зъ пальця умираючого папы Льва XIII. найшовъ ся опять. Католицка часопись Germania доносить, що найдено его въ запечатанôмъ бюрку помершого...

— **Властитель** дневника „Ню-Йоркъ Ворлдъ“, п. Йосифъ Пулицеръ, жертвувавъ 2 міліоны долярôвъ на оснoване и удержане школы для журналістôвъ при университетѣ Колюмбійскôмъ.

— **Военный** корабель „Масачусетсъ“ оденъ зъ найбôльшихъ и найлѣпшихъ панцирникôвъ американьскои фльоты, такъ бувъ ушкодженый при послѣдныхъ маневрахъ на побережу Меридену, що теперь буде стояти его направа около 50 тысячь долярôвъ. Корабель пôдчасъ густои мраки наѣхавъ на пôдводну скалу коло Баръ Гарборъ, Мо. и не много хибувало до его погибели. По обзоринахъ и провѣреню шкоды показало ся, що цѣла передна часть корабля е продѣравлена а богато сталевыхъ плытъ розбитыхъ.

— **Наслѣдкомъ** выбуху котла потонувъ въ пристани Квебекъ (Канада) пароходъ „Мерсей“ при чôмъ погибло 5 морякôвъ. Прочій члены залоги вспѣли скочити на човенъ и причалили до берега.

— **Въ** Шарлотъ Голъ, Мд. померъ 16. с. м. тютюневый инспекторъ Тома Куксі, проживши лѣтъ 111. Свôй урядъ справувавъ покôйный 70 лѣтъ и бувъ найстаршимъ урядникомъ въ Америцѣ.

— **Копальня** Г. Клая въ Шамокінъ, Па. що вôдъ двохъ лѣтъ була зачинена въ наслѣдокъ залятя водою розпочала знову робити. На першій починъ найшло у нѣй роботу 200 людей, мѣжь котрыми е кôлькадесять Русинôвъ.

— **Биля** стації Зуричь, Па. въ повѣтѣ Ґілсъ, втопило ся 19. с. м. осьмеро дѣтей мѣжь котрыми було 7 дѣвчатъ и оденъ хлопчина Дѣти сѣли въ човенъ и поплыли рѣкою на прогульку, але найшли собѣ смерть. Човенъ, кермованый невправною рукою, перевернувъ ся и всѣ дѣти потонули.

— **Чому** „Обчество Р. Бр.“ мовчить? Дня 4 юлія с. р. вôдбувъ ся похоронъ Василія Грацоня, родомъ зъ Ростайного, члена православного братства св. І. Крестителя и члена „Обчества русскихъ братствъ“ въ Йонкерсъ. — Дня 18 юлія с. р. померла Єва Решетарь, родомъ зъ Крампнои, жена Петра Решетаря, чл. братства св. Василія и заразомъ члена „Обчества русскихъ братствъ“... Дивне диво! До днесь урядъ Обчества не оголосивъ смерти сихъ двохъ згаданыхъ осôбъ. Можливо, що або въ нюйорскôй „казетѣ“ не було мѣсця (бо бôльшу половину „казеты“ займають лайки и гавканя на „радикалôвъ“), або може Обчество попросту не мае чимъ выплатити сихъ посмертныхъ, и тому крутить и зволѣкае, а рôвночасно гавкае на Союзъ, абы вôдвернути увагу членôвъ Обчества вôдъ злои господарки въ Обчествѣ. — Зобачимо, чи имъ выплатять посмертне? — За минувшихъ пару мѣсяцѣвъ Обчество жадного (не тôлько точного, але и неточного) справозданя зъ розходôвъ не подало до вѣдомости своихъ членôвъ.

— **Сильне** землетрясене дало ся чути въ послѣдныхъ двохъ тыжняхъ въ Портуґаліи, полудневôй Италіи и Греціи. На щасте кромѣ страху, землетрясене не заподѣяло нѣгде бôльшои шкоды.

— **Православне** Общество Взаим. помощи числило въ м. юлію с. р. **1485** всѣхъ членôвъ („Свѣтъ“ зъ д. 13. авг. ч. 27.) Кождый членъ мае платити розметъ по $1.25. — Въ списѣ розходôвъ читаемо: „Дорожнѣ розходы делегатамъ на 5-ту конвенцію $90.00; дивно диво! Гляди „Свѣтъ“ ч. 20 зъ д. 18 юнія с. р. а тамъ надруковано, що 13-ти делегатамъ за дорогу на 5 конвенцію въ Нюйоркъ $238.00! Отже не знати, чи вже выплачене цѣле „прогонне“, чи може нѣ? Въ апрѣлю и маю с. р. приступило 32 новыхъ членôвъ, выступило 28 поединчихъ членôвъ, а окрôмъ того выступило зъ Общ. цѣле женске братство зъ Марлблегедъ! Значить Общ. а зъ нимъ и царославіе чимразъ упадае!

— **Доносять** намъ зъ Йонкерсъ, Н. Й., що той самъ о. Обушкевичь, котрый уважае себе за найлѣпшого католика и латиньскихъ епископôвъ уважае за „своихъ“ въ день похорону папы дня 25 юлія с. р. вмѣсто вôддати ся жалобѣ и смуткови... бувъ на представленю и балю устроенôмъ заходомъ цареславного Братства св. Володимира въ Йонкерсъ, Н. Й.

— „**The** New York Times“ зъ д. 13. с. м. подае, що на парадѣ айриского арцибискупа Ивана Фарлея бувъ також и „canonical visitor to the Greek Church in America“ о. А Годобай.

— **Село** Волю нижню, повѣта сяноцкого въ Галичинѣ, навѣстивъ оногды огонь и знищивъ 3 селяньскѣ загороды. Въ огни погибъ також оденъ чоловѣкъ — Йосифъ Команецкій, котрого уважали за виновника пожежѣ.

— **Пише** намъ п. А. Дячокъ зъ Колорадо: „Богато гуку а нема що брати въ руку. Такъ и зъ Ню-йорскою брехнею. Зъ дурнымъ не наѣшь ся а зъ глухимъ не розмовишь ся. Якъ ось два сусѣды. Сусѣдъ „Здоровъ Иване!“, глухій: „Плотъ городжу, пане!“ Сусѣдъ: „Помагай Богъ!“ Глухій: „На свынѣ“. Сусѣдъ: „Алежь ты, Иване, дурный!“ Глухій: „Спаси Богъ!“

— **При** 138-ôй улици въ Ню-Йорку лучило ся дня 17. с. м. грôзне нещасте. Саме тодѣ, коли черезъ шины зелѣзницѣ „Ню-Йоркъ, Ню-Гавенъ & Гартфордъ“ переѣздила наповнена людьми електрична стріткара, надлетѣвъ поспѣшный поѣздъ и розбивъ ей на куснѣ. Моторменъ трамваю и оденъ зъ пасажирôвъ погибли на мѣсци, а 7 осôбъ тяжко покалѣчило. Вина сего нещастя спадае на зелѣзничого будкаря, котрый черезъ необережнôсть не вспѣвъ замкнути въ пору рампы.

— **Ватага** розбишакъ вдерла ся недавно до лѣтнои палаты хіньскои цѣсаревои въ Пекінѣ и ограбила богато дорогоцѣнностей, вартости 100 тысячь таелѣвъ. Въ рабунку брали також участь евнухи, себто сторожѣ царскихъ гаремôвъ. Доси зловлено лишень 18 бандитôвъ, хочь мае ихъ бути ажь 200.

— **Наслѣдкомъ** хмароломуприбули у выжницкôмъ повѣтѣ, на Буковинѣ, потоки Теплиця, Глубôчокъ, Чорна и Псярникъ та залили часть Васлôвцѣвъ и всѣ городы та поля, що лежать надъ тыми потоками. Вôсѣмдесять хатъ стануло наразъ пôдъ водою. Двѣ хаты завалили ся а кôлька вода такъ пôдмулила, що годѣ въ нихъ мешкати. Повѣнь знищила всѣ засѣвы, а шкода есть величезна.

— **Пôдчасъ** страшнои зливы и повѣней, якѣ при кôнци минувшого мѣсяця навѣстили мѣсто Чі-фу, въ Китаю, втопило ся 700 осôбъ. Повѣнь знищила также богато домôвъ тай заподѣяла міліоновѣ шкоды по поляхъ и огородахъ.

— **О.** Обушкевичь знову повернувъ по короткôмъ побутѣ въ Ню-Йорку, назадъ до Олифанту. О. Обушкевичь голосить всюды, що вôнъ мусить еще прійти на парафію до Олифанту. Не знати тôлько, що Олифантскѣ люде кажуть на тое. Теперь кождый повиненъ розумѣти, чому о. Обушкевичь за послѣдныхъ 6 лѣтъ всегда пхавъ свôй нôсъ до Олифантскои парафіи, сли не самъ, то черезъ другихъ.

— **Коли** оногды 50 осôбъ зъѣло въ Ешбурнъ, Ва. зимну перекуску зъ мяса, котрою погостивъ ихъ сенаторъ Стюертъ, всѣ занедужали середъ знакôвъ, отроеня. Прикликанѣ лѣкарѣ заявили, що мясо було не свѣже, тому дѣлало на жолудки такъ само якъ и трôйло. Недужихъ уратовано всѣхъ.

— **Телеґрафують** зъ Фінляндіи, що на озерѣ Тикоявѣ, коло Гелсинґфорсу, перевернуло ся судно зъ людьми, котрѣ повертали зъ церкви. Сорокъ осôбъ, переважно женщинъ, погибло въ филяхъ озера.

Заява.

Приѣхавши зъ краю написавъ я до „Свободы“ и „Правды“, щобъ менѣ прислали свои ґазеты. И одну и другу дôставъ. Читаючи одну и другу пôзнавъ я котра е орґаномъ народа а котра орґаномъ запроданцѣвъ и тому заявляю нынѣ прилюдно ред. „Правды“ нехай иде на село людей дурити а менѣ своеи шматы бôльше не посылае.

Гнатюкъ,
Philadelphia, Pa., Aug. 22, 1903

!ВЕЛИКІЙ БАЛЬ!

на доходъ руской церкви св. Петра и Павла въ Ансоніи, Конн., вôдбуде ся дня 7-го Септембра, 1903 року въ нѣмецкôй гали на улици Мейпелъ. Початокъ о годинѣ першôй пополудни. Вступъ 25 центôвъ.

Зъ East Helena, Mont.

Доношу зъ подякою, що я одержавъ Вашу посылку, котра мене вповнѣ вдоволила. Моя жена була недужа на жолудокъ и то бôльше якъ рôкъ, а нѣ оденъ лѣкарь не мôгъ ей помочи. Ажь коли почала заживати „Тринера Американьскій Еликсиръ, Гôркого вина“, сейчасъ слѣдувала пôльга и нынѣ е зовсѣмъ здоровою. Зъ поважанемъ Matt Ambro, East Helena, Mont.

Є се безперечнымъ доказомъ, що „Тринера Американьскій Еликсиръ Гôркого Вина“ належить до найлѣпшихъ лѣкôвъ у всѣхъ недугахъ жолудка. Всѣ, котрѣ заживали его, одноголосно годять ся на се, а они можуть знати найлѣпше. Мы увѣряемо лишень, що се средство, не мае въ собѣ нѣчого иншого, якъ лишь чисте вино зъ грозна и знаменитѣ зела. Пôдкрѣпляе орґаны травленя и нервы, прочищуе кровь и запричиняе здоровле.

На продажь у всѣхъ аптикахъ, або у фабриканта. Jos. Triner, 799 So. Ashland Ave., Chicago, Ill. Pilesn Sta.

Надсаджене и его лѣкъ.

Я доказую що дня свѣдоцтвами своихъ пацієнтôвъ и успѣшными случаями вылѣченя, що лишь я маю справдѣшный лѣкъ, котрымъ дасть ся

вылѣчити надсаджене.

Моя метода починае бути признавана по цѣлôмъ свѣтѣ, яко знаменитôсть въ поступѣ лѣкарского знаня. Для надсадженыхъ, котрѣ терплять страшнѣ муки и бувають обманюванѣ ношенемъ пôдвязокъ та уживанемъ т. зв. домашныхъ лѣкôвъ, е се Богомъ пôслана благодать. Той фактъ стверджено лѣкарскимъ досвѣдомъ, и нѣколи не дасть ся заперечити.

Вынахôдъ моеи справдѣшнои методы лѣченя пропуклины и т. п. недугъ при помочи чудесного хемічно-електричного способу, лѣчене безъ ножа и операціи, ставъ ся найславнѣйшимъ здобуткомъ въ лѣкарскôмъ знаню за остатныхъ 50 лѣтъ.

Кождый мущина, женщина и дитя дасть ся вылѣчити тымъ робомъ безъ стародавнои, грôзнои операціи, безъ страшного болю и перепоны въ працѣ.

Д-ръ О'Малей

специялістъ пропуклины, слабостей жолудка и кишокъ.

Головный офісъ, де бесѣдуе ся славяньскою бесѣдою е на
158 S. Washington Str. у Wilkes-Barre, Pa.

Філіяльнѣ офісы (де вправнѣ лѣкарѣ лѣчать недужихъ моимъ чудеснымъ Хемічно-Електричнымъ способомъ):

Scranton, Pa., 134 Washington Ave.
Philadelphia, Pa., 1409 Arch St.

По илюстрованѣ книжочки о лѣченю пропуклины нишѣть до Wilkes-Barre. Pa. Шлемо ихъ даромъ.

M 110

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Мазуры йдуть на Русь!

Гей, Русине, до бою!
Важкій приходить часъ,
Мазуры геть юрбою
идуть вже ѣсти насъ.

Зъ Кракова, вôдъ Заходу
збираєть ся Ляшня
до дикого походу
гей чорна комашня.

Злѣтають ся, гей мухи
до здохлого коня,
гей зъ пекла зліи духи —
все больше ихъ й бôльшь що дня.

Летять, гей дикй гуси
на жиръ у теплый край —
божь тепло въ насъ, на Руси,
тутъ жий лишь та вмирай!

Вже чорну раду радять;
голодни Мазурѣ,
торбы й кишенѣ ладать
и зубы й пазурѣ.

Князѣ, ґрафы й бароны,
шляхцюры и хамы
„для ‚кресуф‘ обороны“
идуть на насъ сами.

Мобілізують, видко,
и армію страшну,
щобъ Украину швидко
столочити пашну.

Ще „банкôвъ“, „бюръ“ за мало,
„рентовыхъ загородъ“,
щобъ певно, хочь помало
нашъ польщили нарôдъ —

то „водза анархистôвъ“
за море „ржондъ“ пôславъ,
щобъ хмары кольоністôвъ
зъ долярами приславъ.

Й готовй всѣ надѣѣ
сповнитись Полякôвъ,
як сипнуть намъ злодѣѣвъ,
утѣкшихъ лайдакôвъ.

„Культуры піонеры“
и дефравдантôвъ рôй,
драбы, „уцекінеры“
прийдуть — й намъ хочь дурѣй.

Знову злуплять землю нашу,
якъ дерли вже не разъ
и „вшехкультуру“ ляшу
ярмомъ звалять на насъ.

А нивы въ насъ хорошй
ситить ихъ кровь батькôвъ,
тому и родять грошѣ,
збогачують дѣтькôвъ.

Гей, Русине, до бою!
Важкій приходить часъ,
Мазуры геть юрбою,
идуть вже ѣсти насъ.

Гей, хлопе рускій, слухай!
Не бачишь кривды Ты?
Ану барлôгъ порухай,
позбудь ся дрѣмоты.

Бери вôдземокъ въ руки,
плюнь на дурный батôгъ,
бо тымъ, ще й без науки —
нѣхто ся не спомôгъ!

А тымъ вôдземкомъ нашимъ,
то намъ бы вже, отъ-отъ —
зôрвати зъ племемъ ляшимъ
и взятись за бойкотъ.

Своихъ лишь пôдпирати,
свôй — свому грôшь складай,
на „хлопскій банкъ“, мôй брате,
корону, хочьбы, дай.

Таж є Васъ, добрй люди
три мілiоны тутъ!
А що зъ Ляхами буде,
якъ всѣ на „Банкъ“ дадуть?...

Якъ дашь одну корону —
собѣ и рôднымъ всѣмъ
на власну оборону
и дѣточкамъ своимъ!

Економічно въ купу
орґанізуйтесь вчасъ
й бутну гакату, глупу
облиймо ледомъ вразъ.

Мы банкъ зробѣмо власный,
щобъ намъ парцелювавъ,
щобъ степъ нашъ рускій красный
при насъ таки оставъ.

Щобъ славный людъ колишный
на своимъ вôдôтхнувъ,
а зайда, якъ не пишный,
за Сянъ, щобъ знову рухнувъ.

Коли ляцьку гакату
напавъ вкраиньскій дуръ —
то зъ передъ носа хату
замкни й ставай якъ муръ!

Тажъ пса, якъ жерти дреть ся,
не гладишь, не хвалишь,
лишень, чимъ попадеть ся,
то по зубахъ гатишь?

Гей, брате, якъ вважаешь,
що й Ты є чоловѣкъ,
якъ дрôбку чести маешь —
хапай же вчасъ за лѣкъ.

Якъ мыслити умѣєшь,
якъ любишь рôдный край,
то чейже зрозумѣєшь,
що нам кричать: вмирай!

Отсежъ застанови ся
надъ тымъ, що хоче Ляхъ
и добре придиви ся,
якій то суне страхъ.

Подумай хочь часину
надъ тымъ, що ось лежить:
чи хочешь Руси сину,
вмирать, чи хочешь жить?...

Якъ Ты є глуповпертый,
Якъ пôдлый зрадникъ Ты —
то, бôгме, лѣпше вмерти
й до чорта въ зубы йти!

Якъ хочешь спати въ гробѣ,
наставъ же каркъ пôдъ нôжь,
склонись ляцькôй хоробѣ
й кажи: „На, Ляше, рѣжь!“

Та, зак' скоштуєшь муки,
то, хлопе, не забудь
впередъ лизнути руки
Ляхамъ, вôдтакъ дай грудь.

Бо добре кажуть жартомъ:
„Дурному й дати грѣхъ!“ —
Имъ родитись не варто,
имъ тежъ и жити на смѣхъ.

Якъ Тыжь є Русинъ чесный,
якъ любишь Русь святу —
ратуй свôй рай дочесный
и крикни: „я панъ ту!“..

Я Васъ, Братя, не лишу
и кождый выбачай,
якъ въ пѣсняхъ все опишу
Твôй крокъ и обычай.

Я похвалю рухливыхъ,
побештаю дурнѣвъ
и наклеймлю брехливыхъ
всѣхъ зрадникôвъ, хрунѣвъ.

Тожь Русине, до бою!
въ останній кличу разъ —
Мазуры йдуть юрбою,
хотять пожерти насъ!

Будуть насъ всѣхъ варити,
будуть насъ и пекли
— бою ся говорити,
кобъ лишь ся не встекли!...

Въ насъ мясо ликовате,
тай ствердла дуже кôсть —
якъ стануть насъ глодати,
ляшню обхопить злôсть.

Лишь треба въ поготовю
нападу ждати вже
й робити те, що мовлю,
а Богъ насъ встереже.

Лишь свары покидайте
— за се я страхъ боюсь —
въ ряды! въ ряды ставайте!
Мазуры йдуть на Русь!!

Гр. Щ.

Meeting.

—Розказавъ Надвôдный.—

Рускій корчмарь Феньо нынѣ тяжко працює. Малый кечокъ выкотивъ зъ пивницѣ до хижи, поставивъ на крѣслѣ — пайпу забивъ — шумовины выпустивъ — миску пôдставивъ и чекає на мітинґъ. Народъ сходить ся поволи — деякй вычѣкують коло плота — деякй походжують по улици, тôлько кумы Феця зайшли до хаты — привитали ся, посѣдали тай чекають. Хочуть зафундовати, але Фецьо не дає. Почекайте, почекайте добрй люде най голова прийде — тажь вы знаете, що нынѣ мітинґъ. Дивлять ся на вôкна, дивлять ся — ажь иде Николай. Всѣ люде зъ улицѣ гурмою потягли до корчмы — Николай ввôйшовъ, а за нимъ цѣла громада. Кумъ Фецьо поставивъ безъ лѣку шклянокъ, вцѣдивъ до однои, до другои, до третои — до десятои — подавъ Николаеви и другимъ — нацѣдивъ собѣ шелькъ и такъ проговоривъ: Хочь я не ученый чоловѣкъ и не знаю говорити такъ, якъ ксьондзъ казане, але я ґазда въ своимъ гавзѣ — тожь можна менѣ моихъ кумôвъ и приятелѣвъ погостити. Отъ тутъ є кумъ Николай, най они скажуть, чи я на котрого коли зле слово сказавъ, чи я ворогъ кому. А хоть вы до мене не ходите и я зъ васъ не жію, то вы таки мои краяне и братя и я хочу васъ погостити — дай Боже здоровле намъ всѣмъ и всѣмъ добрымъ людямъ. Дай Боже здоровля! загули христіяне. — Нѣхто ничь не говоривъ, тôлько пиво пили. Малый кечокъ пукъ за кôлька мінутъ. Кумъ Фецьо выстрѣливъ малою кулькою — чекавъ и сподѣвавъ ся бôльшои. Подражненый и обидчивый народъ хотѣвъ и пити и фундовати. Гей краяне, каже Павло, а мы бы не скинули ся по пару центôвъ и не зафундовали кечокъ — але не такій маленькій якъ той сирота — але великій — поважный — тажь мы прецѣ ґазды. All right — закричали краяне. Павло вхопивъ капелюхъ, обôйшовъ в'около и въ мить зôбравъ чотыри доляры.

Куме Фецю, великій кекъ пива! Кумъ Фецьо скинувъ вестку, моргнувъ на двохъ хлопцѣвъ, полѣзъ до пивницѣ, выкотивъ кекъ, поставивъ на креслѣ, набивъ — обтеръ пôтъ зъ чола, пôдставивъ миску, зцѣдивъ шумовину — обернувъ ся зъ усмѣшкои до громады и каже: Теперь вы частуйте ся добрй люде — я вже свое зробивъ.

Дай Боже здоровле куме Фецю — дай Боже здоровле куме Николаю — а тосьте пригадали — а чоловѣкъ бы бувъ и до смерти Брацтва не закоштовавъ. А то намъ чоловѣкъ, а то Г. Богъ самъ зъ неба его приславъ. Выпили одну, другу и трету.

Краяне почервонѣли, почали голоснѣйше гуторити — а Николай зъ кута вôдзывае ся:

Та бо мы любй краяне не на то нынѣ зôйшли ся, щобъ лемъ пиво пити, але на то, щобы нашу спôльнôсть заложити. Вы знаете дуже добре, не треба вамъ говорити, що въ „Союзѣ“ сила — чи хто зôмре, чи хто захворѣє, чи кому жѣнка зôмре въ старôмъ краю — то кождому пôдпомоги треба. А оденъ всѣхъ не споможе, а всѣ одного то гей. А булисме по другихъ плейзахъ то тамъ брацтва — то тамъ церкви — а мы що! Не такй мы ґазды, якъ другй, не такъ мы пейду беремо, або може ще лѣпшу, якъ другй! Скажѣть?

Такъ, такъ, правду мате — загудѣвъ народъ.

А теперь мы краяне заложѣмъ собѣ свое Брацтво. Выберемо собѣ урядъ — поскладаемо центы тай вже є Брацтво. Почались выборы. Народъ кричавъ, шептавъ, головами кивавъ. Не можна нѣкого образити. И той кумъ и той краянъ милый и той не ворогъ. Николай вдаривъ кулакомъ о стôлъ и закричавъ голосно: Хто буде председа? — Тихо стало. — Ну выбирайте, хтось мусить бути. Тимко Обмитый, почѣхавъ ся въ потилицю, кашельнувъ, высмаркавъ нôсъ тай каже: — И васъ куме Николаю яко чесного и васъ куме Фецю и васъ всѣ братя прошу бардзъ шумне о слово. Хоть я не є вченый чоловѣкъ, бо мôй няньо не посилали мене до школы, лише за вôвцями въ поле, але всежь я кусцѣкъ розуму маю, бо ходив'емъ помѣжь люде и дививъ ся, якъ они жіють. А якъ вже маемо найстаршого зъ помѣжь себе выбрати то я бы таки думавъ, що нѣхто мѣжь нами не вартъ бôльше, якъ таки нашъ кумъ Николай. Они правда, такожь не знають письма такъ, якъ и я — але они вже въ тôмъ бизнесѣ були и его розумѣють.

„Най буде Николай председа“ загучала громада. — А може бы кумъ Фецьо зôстали, вôдозвавъ ся якійсь чоловѣкъ въ червонôй краватцѣ. — Не вольно, вони въ бизнесѣ — мають Богу дякувати салюнъ, не можна такого выбирати — вôдозвавъ ся котрыйсь другій.

Выбрали цѣлый урядъ, поскладали центы — до пôзнои ночи складали, мѣняли, выдавали, робили помылки — направляли. Однй сидѣли въ хижѣ, другй коло бары — говорили, кричали, сварили ся, перепрошувались и пили.

— Хочете правовати ся, выставити кому повномочіє, купити або продати маєтокъ, дôстати сплатокъ, сколектовати грошѣ вôдъ довжникôвъ або увôльнити ся вôдъ войсковои екзецирки, пишѣть до John-a Nemeth-a 457 Washington St. New York, N. Y. Вôнъ вамъ всьо зробить якъ найлѣпше и скоро.

Листъ изъ старого краю.

На Угорщинѣ

ставъ ся величезный скандалъ. На однôмъ изъ недавныхъ засѣдань угорського сойму заявивъ опозиційный посолъ Паппъ, що правительственнй круги старають ся перекупити обструкцію, а на доказъ подавъ фактъ, що йому самому передано 12 тысячь коронъ, абы за ту цѣну опустивъ 6 засѣдань сойму.

Що по такôй заявѣ Паппа усе заметушилось, се зрозумѣла рѣчь. Въ парляментѣ сейчасъ утворила ся спеціяльна комісія, котра мае розслѣдити всю справу. Комісія зачала слѣдство. Поки-що воно нескôнчене, а хочь и скôнчить ся, то не вся правда выйде на верхъ, бо комісія не схоче, а може й не зможе всѣхъ компромітувати. Цѣлу справу затушують певно въ той спосôбъ, що малыхъ виновникôвъ, тыхъ, що передали Паппови грошѣ и т. п. покарають (хочь головный изъ нихъ, Дінесъ, гуляе вже кудись по широкôмъ свѣтѣ, та певне до васъ тамъ, до Америки, загостить), а великихъ лишать у спокою.

Цѣла справа прояснюе по трохи політичну ситуацію въ Угорщинѣ. Якъ звѣстно, супротивъ обструкціи, въ наслѣдокъ котрои не можна було ухвалити анѣ буджету, анѣ вôйськового проекту, анѣ иньшихъ державныхъ конечностей, президентъ міністрôвъ Сель мусѣвъ уступити. Його мѣсце обнявъ Куенъ, банъ Кроатіи, въ котрôй якъ-разъ наслѣдкомъ довголѣтного правлѣня Куена шалѣли кровавй розрухи. Всѣ дивували ся, чому той банъ, котрого руки поплямленй кровю хорватського народа, обнимае правлѣне въ Угорщинѣ, и то ще въ таку тяжку хвилю. Теперь та загадка по части выяснилась. Тй, що пхали Куена на президіяльне крѣсло, зъ горы мали упляноване: „зломити“ обструкцію грошми. Та тымчасомъ проба не удалась, а що вôдъ компромітаціи якось ратувати ся треба, то теперь хотять ґр. Сапаріого, того, що выставъ ся о грошѣ для Папа, зробити божевôльнымъ.

Та якъ-бы тамъ далѣ не пôшло, фактъ останеть ся фактомъ, а робучій нарôдъ мае о одинъ доказъ бôльше, що чимъ швидше треба зробити кôнець тôй рудерѣ, прозванôй свѣтовымъ порядкомъ, тôй институціи панôвъ и рабôвъ, де такъ безкарно „кровю людською торгують“, — що чимъ скорше треба звалити сей старый свѣтъ, а на його руинахъ побудувати власными робучими руками новый свѣтъ свободы и правды!...

На Буковинѣ

вôдбули ся выборы. Выбирали посла до сойму изъ хлопськои куріи въ Заставнецькôмъ повѣтѣ. Противъ себе ставали кандидатъ буковинськихъ Русинôвъ лѣкарь д-ръ Филиповичь и кандидатъ польсько-шляхотсько-румунсько-попôвсько-жидôвсько-москвофільськои спôлки москвофілъ д-ръ Гакманъ, котрый, якъ се пôдносить черновецька Gazeta Polska, зъ горы обѣцявъ, що до „Руського клюбу“ въ соймѣ не вступить и нѣгде противъ Полякôвъ не буде выступати. Очевидно, що такого „посла“ радй були мати всѣ вороги руського народа на Буковинѣ, и всѣ вони злучили ся въ одну компанію, абы лишь поставити на своимъ. И се имъ удало ся. При голосованю 2. с. м. Гакманъ дôставъ 48, а Филиповичь 45 голосôвъ, отже посломъ выйшовъ москвофілъ Гакманъ. Пôднести треба, що голосувала на него сама голота, дѣдичѣ, урядники, всѣлякй пôдпанки, попы-румунізаторы або москвофілы. Та годѣ не пôднести, що побѣдѣ Гакмана виннй й самй Русины. По-перше поставили кандидатомъ чоловѣка, котрый може собѣ бути дуже добрымъ лѣкаремъ, але народными справами нѣколи не займавъ ся, по хлопськихъ зборахъ не показувавъ ся, — а такимъ кандидатомъ годѣ нарôдъ одушевити. Зрештою на Буковинѣ загаломъ нарôдъ теперь доперва виробляеть ся, доперва вытворюеть ся ферментъ, — а що зъ того буде, покаже будучнôсть. Найправдоподôбнѣйше мусить тамъ утворити ся партія, котра за выхôдну точку своеи роботы вôзьме интересы робучого народа, а передъ такою партіею будучнôсть!...

Чужй и свои вороги.

Въ галицько-руськихъ ґазетахъ пишеть ся теперь богато про те, що адміністраційнй власти не допускають до нѣякихъ зборôвъ: публичнй вѣча забороняють, а довѣрочнй зборы розганяють безправно. Се все правда и се все мы пятнуемо. Але якъ назвати те, що до зборôвъ не допускають або ихъ розбывають таки нашй люди.

А одинъ такій фактъ ставъ ся недавно. Хлопы станиславôвського повѣта захотѣли заложити собѣ політичне товариство „Хлопську Раду“, внесли статуты до намѣстництва, а коли воно статуты затвердило, скликали на 19. минувшого мѣсяця до Станиславова вѣче, на котрôмъ мало товариство уконституувати ся. Однакъ не подобалось те деякимъ „патентованымъ патріотамъ“, що хлопы закладають товариство безъ ихъ опѣки, а зъ радикальною закраскою, — и щожь вони роблять? Приводять на зборы своихъ сторонникôвъ, самй въ промовахъ доказують, що товариства не треба, що вже є въ станиславôвськôмъ повѣтѣ „народный орґанізаторъ“, а коли се не помагае, то пôдносять изъ своими сторонниками такій верескъ, що комісаръ розвязуе зборы. И якимъ именемъ назвати такихъ

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„патріотовъ", що противлять ся хлопськôй „орґанізаціи?!

Москвофілы

въ старôмъ краю дальше служать панамъ. А при тôмъ крутять, абы темни хлопы не зрозумѣли ихъ брехнѣ. Отъ на прикладъ пише хлопъ-москвофілъ зъ Сокальщины, Головка, що въ ихъ повѣтѣ дуже добрй заробки, бо платять за копу 20 крейцаровъ. Дальше пише ся въ „Ґаліча́нін-ѣ", що жнець може нажати 7 кôпъ на день, а въ „Русскомъ Словѣ" пише, що кôлька кôпъ. Адже кождый хлопъ знае, що 7 кôпъ нажати неможливо, та що 20 крейцаровъ за копу — песя платня, тому треба скрутити якось. И таки скрутили. Коли руськй ґазеты вчепили ся москвофіловъ за ту допись, то вони крутять, що въ тыхъ сокальськихъ копахъ снопы такй маленькй, якъ помело.

Въ Богородчанахъ

завязуеть ся політичне повѣтове товариство, котре мае называти ся „Скитъ Манявськйй". Охрестили — дуже влучно... Чи ся назва говорить про політичнй стремлѣня руського народа. чи що?! Ой, дотепнй патріоты... Де треба дотепôвъ, тамъ хмурять ся, а де треба поважнои роботы, тамъ строять дотепы...

10. серпня 1903. М. Л

ДОПИСИ.

Зъ Cleveland, O.

Ходить чутка помѣжь тутешными царославными, що московске правительство вже бôльше не дасть епископа до Америки, то не знають теперь що робити. Кажуть, що Алеґеньскій батюшка хоче бути бискупомъ на мѣсце Тихона а Клівеландскій батюшка такъ само. То царославнй дуже ся того боять, особливо тіи, що хотять ити до старого краю. Ну, але звычайно така есть рѣчь, що справедливый чоловѣкъ, що мае чисту совѣсть не повиненъ ся бояти нѣчого и нѣкого хиба одного Бога — хочь бы пôшовъ и на край свѣта. Тôлько недобрый чоловѣкъ може ся бояти. Такожъ говорять, що Алеґеньскій батюшка хотѣвъ бы, щобы у его парафіи була семинарія а Клівеляндскій знову хоче, щобы семинарія була у него. То не знати якъ еще буде зъ тою семинаріею. чи буде або нѣ — а може ся зовсѣмъ то розôйде.

Радикалъ.

Зъ Mt. Carmel, Pa.

Велике нещасте стало ся у насъ минувшои середы на Ричардсонъ Калери. Убило нашого брата въ бресѣ на домпѣ Іоакима Вабзду, котрый належавъ до братства св. Волод. В. Вôнъ позоставивъ жену въ краю и трое малыхъ дѣтей. До „Союза" не належавъ тôлько замислявъ приступити. Похоронъ вôдбувъ ся 21. Авґуста въ пятокъ. На похоронѣ було много народа, бо въ той день бреха не робила.

Остерѣгаю всѣхъ Мт. Кармельцѣвъ молодыхъ и старшихъ, котрй еще не належать до „Союза" анѣ до тутешныхъ братствъ, щобы якъ найскорше пристали, бо и небôщикъ замыслявъ приступити, але певно собѣ рахувавъ, що еще буде мавъ часу приступити, що вôнъ не бувъ старый и що на верхи робить не въ майнахъ то его такъ смерть не наступить скоро. Не оденъ собѣ такъ само рахуе, що ще молодый, що не буде умирати, але коли то бѣда не ходить по лѣсахъ тôлько помежи людей.

И. Голда.

Зъ Dunlo, Pa.

Прошу умѣстити сихъ пару слôвъ у нашôй часописи „Свободѣ".

Дня 15. Авґуста справляли тутешнй греко-католики (число въ „Соединенію" 91) баль въ мѣсцевôй словеньскôй гали. На той баль завôзвали такожь наше „Союзове" братство и мы на той баль прійшли. На другій день по обѣдѣ 16. Авґуста, якъ звычайно бувае продавали въ галѣ пиво на тикеты. То Шамбрончаны такъ ся попили, що до кождого брали ся до битки. Урядники братскй видячи тое не хотѣли сего терпѣти и зачали ихъ геть зъ галѣ выганяти. Але Шамброньчане такъ легко не дали ся выгнати. Они кинули ся зъ ножами, колами и склянками на братскихъ урядниковъ такъ, що люде геть зъ галѣ утѣкали. Такій то встыдъ они тутъ наробили не тôлько собѣ, але и всѣмъ намъ, що теперь Анґлики ся зъ насъ смѣють.

Андр. Шурай, секр. „Союза".

Зъ Філаделфіи, Па.

Недавно приѣхавъ я до Філаделфіи и думавъ, що тутъ въ Америцѣ люде мудрѣйшй якъ въ старôмъ краю, але на жаль мавъ я зъ своими людьми великй неприемности, не зъ поляками а таки зô своими Русинами, котрй заразили ся вôдъ москвофуловъ. Менѣ дуже дивно, що они тутъ въ Америцѣ слухають батюшковъ и выславляють царя московского. Неоденъ зъ нихъ глупый якъ оселъ а твердить, що Росіянинъ а Русинъ то все одно. Чувъ я и таку бесѣду, що котрый чоловѣкъ належить до православія то ему въ Америцѣ лѣпше ся поводить якъ тому, що неналежить. Ажь жаль слухати такои бесѣды нерозумныхъ людей. Але сподѣвати ся треба. що колись буде лѣпше.

Василь Демковъ.

Зъ Carnegie, Pa.

Прошу честну редакцію помѣстити ту допись, бо о тôмъ, що ся у насъ робить, треба знати всѣмъ амер. Русинамъ. Въ насъ було доти все добре, доки не закрала ся сюды зараза москвофульска. Десь заблукавъ ся разъ сюда аґентъ вôдъ Общества, заложивъ брацтво св. Іоана Крестителя въ чѣмъ му помагавъ найбôльше Е. Ш., котрый забравъ ся вже зъ Карнеґи, Па. По тôмъ зачали спроваджувати о. Обушкевича, казали, що лѣпшого священика нема на цѣлу Америку а якъ спровадили то о. Обушкевичъ обѣцявъ пожичити парафіи 2000 дол. на оденъ рôкъ безъ проценту, если му дадуть 80 дол. мѣсячнои платнѣ. Парафія згодила ся, але о. Обушкевичъ обѣцяныхъ грошей не пожичивъ. О. Обушкевичъ настававъ на то, щобы докупити ще оденъ лотъ. Того не було потрѣбно, бо два лоты купленй выстарчили бы на церковь и плебанію, але о. Обушкевичъ купивъ, розумѣе ся на довгъ. Зробили плянъ на церковь, але такъ що архитектъ жадавъ за выробление пляну $600, ажь о. Берецкій выторговали на $200, котрй му парафія мусить заплатити. Парафія и такъ не може будувати церкви пôсля того пляну. Тôлько зробивъ о. Обушкевичъ въ насъ за той часъ якъ ту бувъ. Чи то добре чи зле най осудять тй, що то будуть читати. Якъ добре робивъ о. Обушкевичъ видно зъ того, що разъ навѣть предсѣдатель братства зъ Общества сказавъ до о. Обушкевича:

„Та, отче, едно робте, до чого взялисьте ся а не ходѣть по плейзахъ".

Я бымъ не споминавъ о тôмъ, якъ бы не то, що стало ся въ насъ передминувшого тыждня. Дня 11. авґуста малисьмо баль на доходъ нашои церкви. Ще такого балю славного не було въ Карнеґи, бо бувъ тамъ ажь царославный батюшка зъ Allegheny. Прийшовъ зъ 3 якимись аґентами, позасѣдали собѣ за стôлъ а ту до нихъ заразъ прилучили ся члены Общества М. С., М. П., В. Ш., Ив. З. Батюшка говорить: тажь це панъ Христосъ каже, що буде едино стадо, единъ пастырь и едина православна церковь и вы мусите бути всѣ православнй а члены Общества плескають въ руки и кричать: славно! славно! Ага, думаю, собѣ, то о. Обушкевичъ на то намовлявъ насъ записувати ся до Общества! Той батюшка ходить часто по Карнеґи, вже собѣ зъеднавъ пару членовъ Общества зъ брацтва св. Іоана Крестителя и обѣцявъ имъ, що поставить имъ церковь за 7. тысячь якъ перейдуть на царославіе бодай 10 фамилій и 50 самотныхъ.

По бали малисьмо митинґъ для обрахунку грошей а тй, що зънюхали ся зъ батюшкою кажуть, що они будуть старати ся о православну церковь и на закупленыхъ лотахъ побудують ю.

А чія то заслуга, що имъ засмакувало вже царославіе?

Прецѣнь о. Обушкевичъ захвалювавъ и намовлявъ до Общества, орґанъ того Общества погана „казета" зъ Ню-Йорку завсе хвалить царославіе и за то царославнй батюшки знають де удавати ся. Обушкевичъ е предтеча царославія а зъ якого плейзу лишь пôде собѣ о. Обушкевичъ, тамъ заразъ приходять царославнй, бо знають, що добре зерно посѣявъ для нихъ твердорусскій отець.

Мы теперь хочемо будувати нашу руску церковь и потребуемо згоды а ту члены Общества, розмаитй хруники и царославнй батюшки сѣють незгоду и неправду межи народомъ.

Оденъ парафіянинъ зъ комітету
П. П. Щерба.

Зъ Філаделфіи, Па.

Дуже цѣкаву вѣстку вычитавъ я нынѣ въ 32. ч. Ню-Йорскои казеты пôдъ заголовкомъ „Пакташкуе", где каже ся, що о. Пôдгорецкій хотѣвъ въ Chester зробити „Союзъ" зъ Поляковъ и Украинцѣвъ противъ „міскаля", та що Русины тамошнй хотѣли дати ему прочуханця, але вôнъ утѣкъ. Я знаю братчики „рублехапы", що вамъ се не на руку, що вамъ пôдъ носомъ таке дѣесь а ще тымбôльше тамъ де вы вже мали свое Братство, але оно упало пôзнавшись на васъ „фабрикованыхъ лисахъ". Але знайте, що если будете дальше свое рыло пхати где вамъ не треба, то скрôзь васъ те саме спôткае, що въ Chester. Вамъ же братя зъ Chester честь и слава за се щосьте собѣ недали выдерти своеѣ дорогои вѣры та не дались збаламутити царославнымъ запроданцямъ, котрй продали свою вѣру и честь та хотѣли и васъ въ болото затягнути. Честь вамъ за се, щосьте показали свѣтови, що помимо „приятелѣвъ" якй на васъ чатували и заставляли сѣти абы васъ посѣсти недалисьте ся звести на дорогу зла. Честь и слава вамъ за се. И я маю надѣю, що вы сего кроку якій теперь зробилисьте не пожалуете нѣколи та маю надѣю, що вы самй напишите про се чи есьте зъ того що зазналисьте теперь задоволенй та чи тотй „радикалы, соціялісты, Украинцѣ" суть такй злй люде якъ ихъ малюють. Теперь що до прочуханця, котрого такъ обѣцяете о. Пôдгорецкому и намъ „дядько" Смакула, то щобы вôнъ недôставъ ся вамъ и кумпаніи, бо вы незнаете що мы маемъ яснй доводы вашои кумпаніи и вашои роботы, що мы маемъ листъ вôдъ одного зъ вашихъ, котрый намъ все доносить що вы думаете робити и если небудете тихо сидѣти або будете дальше воювати своими „прочуханцями" то цѣла ваша „тройца" опинить ся въ Ивановôй хатѣ. А знаете що если хто пôдъ кимъ яму копае самъ въ ню впадае? Я лише скажу вамъ: „Казавъ старый Сенека, стôй д.... зъ далека".

Сонолинъ.

Зô Скрентонъ, Па.

Минувшои недѣлѣ, тобто дня 23. с. м. вôдбувъ ся въ парохіяльнôй рускôй школѣ въ Скрентонъ, Па. (парохія св. Йоана Хрестителя) испытъ шкôльныхъ дѣтей, котрый бувъ чималымъ торжествомъ для тамошныхъ Русиновъ. Испытъ розпочавъ ся о 3-ôй годинѣ по полудни въ присутности численно зôбраныхъ парохіянъ. По вôдмовленю довгои и гарнои молитвы, яка всѣмъ припала до вподобы, вôдчитавъ мѣсцевый дякоучитель, п. Анд. Ґела, шкôльный звѣтъ, зъ котрого дôзнали ся парохіяне, що шкôльна наука розпочала ся дня 25. мая с. р. себто зъ его приходомъ до Скрентôнъ. Всѣхъ дѣтей записало ся до школы 80 и зъ малыми выѣмками майже всѣ ходили на науку. Дѣти учили ся всѣхъ тыхъ предметовъ, якихъ не можуть учити ся въ публичнôй школѣ (руского письма, нашои исторіи, катехізму и пр.) и помимо деякихъ трудностей та короткого часу робили значнй поступы въ науцѣ. Ходить лишень о се, щобы родичѣ були для нихъ принукою и точнѣйше посилали ихъ до школы.

Опôсля приступлено до самого испыту, котрый будь що-будь выпавъ знаменито. Ученики дуже добре вôдповѣдали на заданй имъ пытаня зъ катехізму, исторіи библійнои и прочихъ предметовъ. Навѣть зъ исторіею Руси були добре обзнакомленй. Такъ само гарно читали и писали по руски, деклямували и спѣвали церковнй та народнй пѣснѣ. Найкрасше пописали ся и до найпильнѣйшихъ належали ученики: Осипъ Батько, Никола Пайдичь, Анд. Стежаръ, Андрѣй и Стефанъ Вахаль, Ив. Ґрипъ, Ив. Сійко и Ив. Ґейтикъ та ученицѣ: Анна Кира, Юлія и Марія Капокъ, и Анна та Анастазія Панчишинъ.

При кôнци испыту забравъ голосъ мѣсцевый парохъ, о. Мих. Яцковичь, и и въ имени цѣлои парохіи сердечно подякувавъ мѣсцевому дяко-учителеви, п. Андр. Ґелѣ, за его щирый трудъ и працю для добра школы, а тымъ самымъ и цѣлои парохіи. Такихъ людей дай намъ Боже якъ найбôльше — говоривъ М. о. Яцковичъ — бо они ведуть нашихъ дѣтей на дорогу поступу, и не жалѣють житя нѣ здоровля въ тяжкôй праци для добра нашои парохіи. Звертаючи-сь опôсля до присутныхъ тамъ батьковъ и матерей представивъ имъ, якій то соромъ для насъ, коли Русинъ не знае анѣ въ зубъ по руски. Менѣ лучало ся — закôнчивъ о. Яцковичъ — що Русины называли руске письмо жидôвскимъ або латиньскимъ и не могли второпати рускои написи на книжочцѣ. Отже треба намъ учити ся, треба посылати дѣтей до парохіяльныхъ школъ, треба здоганяти другй народы, котрй лишили насъ далеко по заду. Наколи зрозумѣемо вагу науки, тодѣ й Русь американьска стане на ноги.

На закôнчене вôдспѣвали дѣти „Многая лѣта" о. Яцковичеви, п. Ґелѣ, всѣмъ добродѣямъ школы и парохіи, тай всѣмъ присутнымъ. Теперь роздано дѣтямъ нагороду пильности, котра складала ся зъ книжочокъ, образцѣвъ и ласощѣвъ. Все те куплено за грошѣ „Р. Н. Союза" и п. Д. Голсда зъ Дежрзи Сити, жертвованыхъ на ту цѣль пôдчасъ послѣднои конвенціи урядниковъ въ Скрентонъ, Па.

Годить ся также запримѣтити, що всѣ присутнй въ школѣ парохіяне були дуже вдоволенй зъ испыту. Кождый одушевлявъ ся и хваливъ п. Анд. Ґелу, що за 3 мѣсяцѣ науки вспѣвъ похвалити-сь такими успѣхами.

Чалый.

Зъ Trenton, N. J.

Дуже менѣ пріемно було пôзнати васъ особисто а тымъ бôльше и письменно подивляти вашъ розумъ „дядько" Смакула, якимъ пописалисьте ся въ 32. ч. „казеты", отже скажу вамъ якъ на першій разъ, що если щось хочете писати и показати свою „мудрôсть", то перше роздумайте що пишете та не баламутьте себе и другихъ, бо нынѣ пишете що иншого, а другимъ разомъ ваша „братія" що иншого написала и теперь выходить такъ, що не знати чи вы правду писали чи ваша „братія". На другій разъ порадтесь Гл., бо бо не знаю якъ можна выступати въ оборонѣ мадяроновъ ганячи ихъ на вѣчу. А о цареви будемо говорити ажь тогды коли, вы впередъ будете въ Росіи и будоте его пôдданымъ. А що до радъ о. Пôдгорецкому то вы ще за д..., щобы могли кому рады давати. Думаю, що се выстарчить для васъ якъ на першій разъ а если схочете зо мною переписоватись, то я помимо того, що выѣхавъ до Trenton, дуже радо вамъ вôдповѣмъ.

Йосифъ Аерсъ.

— Хочете, щобы вашй грошѣ безпечно и скоро були высланй до старого краю, то вамъ то зробить John Nemeth, 457 Washington St. New York. N. Y

Просимо всѣхъ

мѣсцевыхъ секретарѣвъ Руск. Нар. Союза, щобы намъ прислали чимъ скорше свои фотоґрафіи а такожь написали якъ котрый довго есть секретаремъ. скôлько мае лѣтъ, звôдки походить и чимъ занимае ся.

Редакція Свободы.

Купуйте книжки!

Американьскій шляхтичь	15
Весела книжочка зъ образками	30
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що зъ исторіи російскои православнои місіи въ Америцѣ	10
Дорога до свѣдомости	10
Казка про жида	10
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русиновъ	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣданя С. Макара	15
Про вôдступникъ. вôдъ рос. православія	10
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Тарасъ Шевченко	15
Тымко Гаврилюкъ	15
Якъ повставъ свѣтъ?	15

Хто передъ Новымъ Рокомъ пришле намъ пôвтора доляра ($1.50) на повысшй книжочки, тому вышлемо всѣ 16 книжочокъ и оплатимо почту.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
at 209–211 Linden Str., Scranton, Pa.

JNO J. ARDAN,
Publisher and Editor.

Terms: Two Dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

„Свобода“

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ и до старого краю на рôкъ	$2.00
Въ Америцѣ и до старого краю на пôвъ року	$1.00

Оплачувати ґазету треба все-гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реджістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order, то е карточку, котру дôстанете вôдъ почтара або аґента на експресовôмъ офисѣ, пôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѝ грошей дôстати.

Адресъ:
„SVOBODA“
Box 353,
SCRANTON, PA.

Новый телефонъ Нумеръ 787

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, также свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы те, що напише, було друковане въ „Свободѣ“ въ Четверъ, мусить прислати рукопись до Скрентонъ найдальше въ Суботу вечеръ.

Поодинокѝ числа „Свободы“ можна купити у:
A. Wasserman,
29. Clinton Str., New York, N. Y.

ЄСЛИ на якôмъ илейзѣ е васъ лишь 5 Русинôвъ а хотѣли бы сте приступити до Союза, то заложѣть собѣ маленьке братство и напишѣть про се головному секретарови S. Jadlowsky, Box 76, Jersey City, N. J. а вôнъ вамъ дасть близшѝ поясненя и пришле потрѣбнѝ рѣчи.

Въ справѣ еміґраціи зô всхôдной Галичины.

Вже другій рôкъ иде масова еміґрація зъ Подôля, зъ повѣтôвъ Скалатъ, Збаражъ и Тернопôль до Спол. Державъ. Въ найбôльшôй части осѣдають тѝ еміґранты въ моей парохіи, въ Northampton, Pa. Понеже та еміґрація, пôсля мого досвѣду е чисто заробкова — подôбно, якъ до Прусъ, треба бы доконче еи въ користный способъ для тыхъ еміґрантôвъ контролювати.

Щобъ улекшити менѣ роботу и навязати конечнѝ лучности зъ старымъ краемъ — прошу ОО. Духовныхъ зъ Подôля, якъ также зъ бродского повѣту, порозумѣтись зô мною въ справѣ уреґульованя и контрольованя тои дуже важнои справы.

Нашѝ рускѝ часописи въ Галичинѣ прошу передруковати сю маю вôдозву.

О. Несторъ Дмитрôвъ,
Northampton, Pa.
U. S. of America.

Вôтверте письмо
до Пов. Братства Бл. Пр. Богородицѣ,
Вôддѣлъ „Союза“ 26,
и всѣхъ другихъ Братствъ належачихъ до Союза.

На ваше урядове запытане, чи то правда, що въ касѣ „Союза“ есть непорядокъ, що въ касѣ „Союза“ бракуе $10.000, я яко Предсѣдатель Контрольнои Комісіи Р. Н. Союза, освѣдчаю, що цѣла Каса есть въ якъ найкрасшôмъ порядку; и що подôбнѝ клеветы, ширенѝ ворогами „Союза“ суть взятѝ зъ воздуха и змысленѝ и цѣлкомъ неправдивѝ.

Гол. касіеръ, секретарь и предсѣдатель суть высоко бейльованѝ; всѣ выплаты (розхôдъ) въ „Союзѣ“ дѣють ся при помочи асиґнатъ и банковыхъ чекôвъ, котрѝ мусять бути все пôдписанѝ гол. предсѣдателемъ, секретаремъ и касіеромъ, такъ, що анѣ оденъ центъ не може бути выплаченый зъ касы „Союза“ безъ вѣдомости тыхъ трехъ урядникôвъ.

Що до приходу, то всѣ грошѣ, якѝ надходять кождого мѣсяця, гол. касіеръ вкладае до банку и банкъ присылае менѣ що мѣсяця рахунокъ кôлько грошей вложено а кôлько выплачено зъ банку; я контролюю кождого мѣсяця всѣ рахунки и цѣле справоздане касове и если станъ касы въ книжчахъ годить ся зъ станомъ касы въ банку, втогды доперва я пôдписую и ажь тогды справоздане мѣсячне друкуе ся въ „Свободѣ“.

Можливо, що не все читалисте зъ увагою справозданя касовѝ, длятого я повторю еще разъ коротко всѣ справозданя.

„Головна Конвенція въ Jersey City приняла яко загальный станъ Касы суму	$17.552.47
Зъ того вôдтягнути пожички давнѝ .	2.290.09
то на гол. Конвенціи готôвка выносила.	$15.262.38
Вôдъ 20. юнія до 8. юлія дôставъ Шлянта до касы еще	$244.80
то разомъ готôвка выносила 8 юлія .	$15,507.18
Зъ того выплативъ еще п. Шлянта по Конвенціи выдатки Конвенціи . .	$1,322.82
Шлянтѣ признано, що заплативъ посмертне по бл. Клею зъ Pawhatan, W. Va. (бо вôдшукавъ и предложивъ ресить)	$600.00
заплачено Шлянтѣ дрôбнѝ выдатки .	$1.03
По Конвенціи выдавъ Шлянта разомъ .	$1,925.85

Отже Шлянта мавъ вôддати новому касіерови Шаршоньови, готôвкою $13,583.33 и процентъ вôдъ тыхъ грошей вôдъ 1. юнія до 10. юлія.

Вôдъ 8. до 10. юлія на засѣданю Урядникôвъ въ Скрентонъ, Па. Шлянта зволѣкавъ бувъ и не хотѣвъ вôддати всѣхъ грошей. Вôнъ вôддавъ:

готôвкою лише	12,446.33
и процентъ вôдъ 1. юнія до 10. юлія .	12.05
Разомъ Шлянта вôддавъ готôвкою лише	$12,458.38
а при собѣ затримавъ и не хотѣвъ вôддати решты сумы то е . . .	$1,137.00

Длятого гол. Урядъ передавъ ту справу лоерови, абы змусивъ Шлянту вôддати до касы „Союза“ тыхъ $1,137.00.

Лоеръ сколлектовавъ вôдъ Шлянты тыхъ $1,137.00 ажь въ Авґустѣ 1902 р., якъ се було оголошено въ справозданю приходу — за Авґустъ — число бѣжуче приходу 119!

СПРАВОЗДАНЄ
приходу и розходу за часъ вôдъ головнои Конвенціи до рôчнои Конвенціи то е по конець мая 1903.

Приходъ		1902 рôкъ		Розхôдъ
За I. квартал разомъ $5,852.01		June July Aug.		За I. кварталъ разомъ $6,047.35
1,688.40	—	Sept.	—	1,655.74
2,286.36	—	Oct.	—	1,507.12
2,178.87	—	Nov.	—	820.59
2,609.85	—	Dec.	—	2,213.64
		1903 рôкъ		
2,153.09	—	Jan.	—	2,539.75
2,270.16	—	Febr.	—	3,448.53
2,316.31	—	March.	—	1,887.08
2,106.85	—	Apr.	—	1,618.84
2,786.58	—	May	—	3,632.18
разомъ $26,248.48				разомъ 25,370.82

Вôдтягнувши розхôдъ вôдъ доходу:
26,248.48
25,370.82
остане $877.66, надвышка приходу за рôкъ.
Додати до сего 12,458.38 готôвка, яку Шлянта передавъ по гол. Конвенціи.
разомъ $13,336.04

13,336.04 — готôвка цѣла зъ кôнцемъ мая 1903.
1,793.81 — пожички зъ кôнцемъ мая 1903 выносять, бо $496.28 вôдъ гол. Конв. довжники сплатили.
$15,129.85 — загальный станъ касы зъ кôнцемъ мая 1903.

Если читалисте справоздане касове за май въ числѣ 25 „Свободы“, то переконаете ся, що оно цѣлковито годить ся зъ тою сумою.

Справоздане касове за юній було оголошене въ ч. 30 „Свободы“.

Въ юнію 1903 року.

Приходъ выносивъ	3,008.84
Розхôдъ	2,386.17
Надвышка приходу въ Юнію . .	622.67
Готôвка зъ мая	13,336.04
Готôвка зъ кôнцемъ юнія . . .	$13,958.71
Пожички	1,793.81
Загальный станъ касы зъ кôнцемъ юнія .	$15,752.52

Справоздане касове за юлій пôслало ся вже до оголошеня.

УВАГА.

Головный Урядъ оголосивъ для лучшого перегляду въ числѣ 27 „Свободы“ списъ всѣхъ посмертныхъ и запомогъ, якѝ выплативъ новый гол. Урядъ по гол. Конвенціи до кôнця мая 1903 р., котра то сума выносить $19.556.27.

(Въ списѣ посмертныхъ, оголошеныхъ въ 1. 27 „Свободы“, опущено, що выплачено посмертне $600.00 Февронѣ Спякъ зъ Jersey City, и що выплачено кошта похороннѝ по Иванѣ Марковичь зъ Manor Sta, Pa. въ сумѣ $111.27, а посмертне $35 Петр. Лепакови прійде до рахунку ажь на сей слѣдуючій рôкъ (читайте число 29 „Свободы“ сторона 6 „поправка“).

Окрôмъ посмертныхъ и запомогъ, що выносили суму	19,556.27
Выплачено „Свободѣ“ за 12 мѣсяцѣвъ вôдъ юлія 1902 до кôнця мая 1903 разомъ	3,152.60
Лоерови за вôдобране 1,137.00 — затриманыхъ Шлянтою	191.50
Пенсія гол. секретаря за рôкъ . . .	590.00
Пенсія гол. касіера за пôвъ року . .	50.00
Новѝ всѣ книги, вôдзнаки, друки, паперы листовѝ, статуты, календарь, выдатки канцелярійнѝ секр., касіера, контрольнои комісіи, засѣданя, урядникôвъ и др. дрôбнѝ выдатки Союзовѝ выносять всѣ разомъ	1.830.45
Разомъ розхôдъ до кôнця мая 1902 . .	$25,370.82
Разомъ приходъ бувъ	26.248.48
Надвышка приходу . .	$877.66
Зъ перенесеня готôвки, котру вôддавъ Шлянта	12,458.38
Готôвка зъ кôнцемъ мая б. р. . . .	$13,336.04
Пожички	1,793.81
Загал. станъ касы зъ кôнцемъ мая 1903 р.	$15,129.85

Готôвка „Союза“ есть умѣщена въ слѣдуючихъ банкахъ:

1) Въ Saving-Deposits Pittsburg Trust Co. на имя „Рускій Народный Союзъ“ фондъ сирôтскій $6,053.27.

2) Въ Union Trust Co. of Pittsburg, Pa. сума $5,613.45.

3) Решта готôвки умѣщена въ Шамокиньскôмъ банку яко фондъ резервовый на покрыте бѣжучихъ выдаткôвъ.

Всѣ розходы „Союза“ выплачуе ся чеками банковыми, на котрыхъ мусять бути пôдписанѝ: гол. предсѣдатель, секр. и касіеръ, а передъ кождою выплатою гол. предсѣдатель и секретарь выписують т. зв. асиґнату (поручене), за що тай скôлько мае выплатити ся зъ касы, и доперва по отриманю асиґнаты, касіеръ, пôдписуе чекъ и вôдсылае де належить.

Зъ мого письма чей кождый чоловѣкъ зъ здоровымъ розумомъ переконае ся, що въ зарядѣ касы „Союза“ есть якъ найлучшій порядокъ!

Прошу тôлько справозданя мѣсячнѝ читати все уважно, щобы не було потрѣбно знову на будуче повторяти те саме.

Зъ другои стороны я прошу, не тôлько пов. бр. наше Бл. Пр. Богор. въ Belle Vernon, але также прочѝ всѣ Вôддѣлы, щобы не зважали нѣколи на пôдлѝ и безпôдставнѝ клеветы ворогôвъ, але щобы еще ревнѣйше працювали надъ розвоемъ и взростомъ Союза. Се лежить въ интересѣ кождого члена, бо лишь въ той способъ каса Союза взросте и тымъ самымъ дасть лучше забезпечене всѣмъ членамъ. Котрый членъ е ворогомъ Союза, той тымъ самымъ е ворогомъ и своимъ.

Jersey City, N. J. Aug. 20, 1903.

Николай Пôдгорецкій,
предсѣдатель контрольнои комісіи Р. Н. Союза.

Добра спосôбнôсть!

Ґросерня и бучерня на продажь.

Хто хоче купити дуже добре уряджену и находячу ся въ добрôмъ положеню ґросерню и бучерню въ Jersey City, N. J. нехай сейчасъ зголосить ся по близшѝ информаціи до Діонизія Голода, 38 Green str., Jersey City, N. J.

Безголове въ москвофільскôмъ таборѣ.

Петро Куленичь*), родомъ зъ Перегримки, п. Ясло. замешкалый въ Мейфилдъ, Па., недавный парафіянинъ о. Обушкевича, а заразомъ „твердый Русинъ - Лемко“ помѣстивъ, якъ мы вже згадували, въ цареславнôмъ „Свѣтѣ“ зъ д. 13. авг. б. р. ч. 27. „Открытое письмо“ о. Іоанну Мышковскому, рускому пароху въ Перегримцѣ (славному твердо-русскому лемковскому священикови).

Въ тôмъ письмѣ згадуе, що причиною переходу на цареславіе виновата власть церковна (тôлько не каже ясно, чи лат. епископы, за за котрыми роспинавъ ся и роспинае ся твердоруссъ о. Обушкевичь, чи може краевѝ власти духовнѝ), а найбôльше завинивъ **Папа!** Дальше пише тойже К., що Мейфилдцѣ „не хотѣли быти пôдъ лат. бискупомъ, бо римо-кат. епископъ нашого восточного обряду не розумѣе, не любить и на насъ всѣхъ гр. обряду плюе и ворогуе!“ Одинока рада — продовжае — „быти пôдъ правосл. епископомъ въ Америцѣ, до котрого мало помалу всѣ греко-уніяты пойдуть, бо уже далѣ не стерплять того ярма р. к. бискуповъ и священикôвъ, котрѝ всюда погорджають и ненавидять греч. обрядъ!“ Такъ говорить або позволяе за себе говорити, публично К., бувшій парафіянинъ того о. Обушк., що „працювавъ“ въ Мейфілдъ около 10 лѣтъ! — Хтожь научивъ того всего згаданого Петра К.? Чи може „попики - радикалы?“ Чи такъ въ краю научили вѣры згаданого Петра твердорускѝ лемкôвскѝ священики?

Дальше згадуе П. К., що въ Streator, Ill. „лат. бискупъ продалъ русску уніятску церковь католикамъ, и где былъ олтаръ, теперь е католицка кухня... Якъ якого Русина перетягнуть на лат. обрядъ, то миропомазують его другій разъ, твердячи, що греко-кат. миропомазане не важне... Видно, що Римъ не дбае, щобы и всѣ греко-католики отлучились отъ Риму а присоединились ко св. православію, поне же не хоче выслати до Америки гр. кат. епископа“. Грозить дальше о. Мышковскому за те, що вôнъ заказуе ходити до пр. церкви, що о. М. и всѣ уніяты дôстануть ся до пекла, а вôнъ и всѣ цареславнѝ (мѣжь ними и г. Шл.) до неба! — Не забувъ П. К. згадати и о Украинѣ тай о тôмъ, що въ уніятскихъ церквахъ образы свѣтскихъ людей обкаджують и т. п. Забувъ або не знае неборака мабуть, що есть звычай пôдчасъ поминальныхъ богослужень ставити образъ небôщика въ церкви. Те саме роблять и москвофілы, примѣромъ зъ пок. Качковскимъ, а по

*) Властиво тамошный польско-нѣмецко змартвыхстаньско-васпліньско-цареславный батюшка пôдъ именемъ Куленича.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

царославныхъ церквахъ не только обкаджують, але по просту обожають батюшку царя и цѣлу его родину, дѣти, теты, бабки и прочихъ сродниковъ и друзей!

Дальше закидае о. Мышковскому, що вôнъ вмѣсто въ недѣлю людей научати, то зъ ляхами въ карты грае, що вôнъ хлопомъ брыдить ся, и радить ему, абы въ Перегримцѣ заложивъ читальню и абы людей „просвѣщалъ". Каже, що о. М. не голосить проповѣдей, выховуе людей въ темнотѣ, піяньствѣ, розпустѣ, бо школы и до днесь нема! „Лѣпше было бы для Васъ отче, пише дальше П. К., яко **„твердорусса"** людей приводити до набожности", (чи може уважае о. М. безбожникомъ?). Згадуе еще, що о. М. мавъ говорити людямъ, котрî йдуть до Америки, що волять тамъ ити до церкви протестантскои, якъ до православнои (цѣкаве чи и о. Мышковского буде уважати за те его епископъ за пôдозрѣлого що до вѣры?!)... Не менше важне и се, якъ дальше пише П. К., що люде не знають, де подѣли ся грошѣ, зложенѝ на руки о. М. на дзвоны! Окромъ того, П. К. тѣшить ся зъ того, що Перегримчане часто ломлять зложену присягу передъ вôдѣздомъ до Америки, що не будуть ходити до царославнои церкви... А що найцѣкавше, то тое, що лемкôвскій твердорусскій священикъ о. М. за похоронъ вôдъ однои вдовы зъ дѣтьми взявъ **послѣдну корову**!!! Се дѣйсно по **„твердорусски"**. Якъ доходять до насъ вѣсти, то майже всѣ твердорускѝ священики въ краю поступають подôбно. Часъ крайный вже выкорѣнити сю язву зъ помѣжъ Лемкôвъ. Въ конци П. К. грозить, що Перегримка прожене о. М. а спровадить собѣ цареславного попа.

Чижь се не безголове въ москвофильскôмъ таборѣ?

Вôдозва
до сынôвъ и доньокъ Руси-Украины!

Обнѣмѣте жь, браты мои
Найменшого брата,
Нехай мати усмѣхнеть ся
Заплакана мати!

Щобы знищити роботу деструктивныхъ елементôвъ, пôднести просвѣту, зъорґанізовати жите економічне и національне въ Лемкôвщинѣ, засновали народовцѣ повѣту сянôцкого дня 29-го червня с. р. філію „Просьвіти". Вперве залунала надъ срѣбнолентымъ Сяномъ пѣсня „Ще не вмерла Украина", розбудила зъ дрѣмоты и покликала до працѣ народнои новыхъ борцѣвъ, котрî прирекли собѣ и народови нести невпинно прапоръ свѣтла, правды и волѣ.

Щобы робота ся могла принести правдиву корысть меншому братови, рѣшено на зборахъ філіи „Просьвіти" середъ великого одушевленя приступити безпроволочно до заснованя „украиньско-рускои бурсы въ Сяноцѣ", въ котрôй могли бы вже зъ новымъ рокомъ школьнымъ знайти мѣсце спосôбнѝ хлопцѣ сянôцкого и сусѣдныхъ повѣтôвъ.

Рѣшене запало. Выдѣлъ філіи принявъ на себе обовязокъ ввести въ жите украиньско-руску бурсу въ Сяноцѣ. Задача се не легка. Мы знаемо, що нашъ нарôдъ бѣдный, що зъ всѣхъ сторôнъ вытягають до него руки, зъ просьбою о милостиню, котрои вôнъ не вôдмовляе и свôй гôрко запрацьованый грôшь складае радо на жертвеннику вôтчины. Вѣримо однакъ въ патріотизмъ нашихъ людей, вѣримо, що они подадуть намъ помôчну руку въ такъ важнôй справѣ, якою е для культурного розвою Лемкôвщины засноване въ Сяноцѣ бурсы для украиньско-рускои молодѣжи.

На жаль не маемо майже нѣякихъ средствъ а бурса мусить бути! — мусить бути, бо нашимъ святымъ обовязкомъ е нести свѣтло правды мѣжъ незрячихъ, бо якъ молодѣжь пôде за нами, то будучность въ нашихъ рукахъ, то скорше заблисне сонце свободы. Тому въ имени нашои молодѣжи, що проживае въ голодѣ и холодѣ а горне ся радо до просвѣты и науки кличемо:

Русины Украинцѣ! Братя и Сестры! не дайте проживати у тьмѣ бѣднымъ дѣтямъ темныхъ батькôвъ, не вôдречѣть ся самыхъ себе, обнѣмѣте найменчого брата а сторицею вôдплатять за Васъ Матери-Украинѣ свѣдомѝ еѣ дѣти. Вашамъ даткомъ сердечнымъ поставите въ ряды новыхъ борцѣвъ Руси-Украины тысячѣ сильныхъ свѣдомыхъ каменярôвъ. Кождый сотикъ затяжить на вазѣ, що важить питане „жите чи смерть Лемкôвщинѣ".

Всякѝ датки просимо присилати на руки о. Омеляна Константиновича пароха въ Сяноцѣ.

Вôдъ Выдѣлу філіи „Просьвіти" въ Сяноцѣ:

О. Омелянъ Константиновичь, голова, о. Антонъ Лаврôвскій, заступникъ головы, Романъ Секела, секретарь, Осипъ Ґудзьо, скарбникъ, о. Вѣкторъ Савчакъ, контрольоръ, Володимиръ Чировскій, З. Бочапскій, о. Петро Мекелита, Андрѣй Мазуръ, о. Олекса Виковичь.

Жертвы зôбранѝ на Сянôцку бурсу въ Америцѣ просимо высилати на адресу:

Wasil Hrishko,
520 Emmett St.,
Scranton, Pa.

Що чувати въ свѣтѣ.

Богато высокихъ урядникôвъ Сп. Державъ не вагуе ся выступати явно противъ зъорґанізованыхъ робôтникôвъ и робити имъ всякѝ можливѝ перепоны въ борбѣ зъ капіталістами. Належить до нихъ и ґенеральный почтмайстеръ, п. Нейнъ, котрый выдавъ оногды рѣшене, що зелѣзницѣ въ краю будуть вôдъ теперь пôдъ протекторатомъ почты Сп. Державъ, а кождый особовый поѣздъ мае зачисляти ся до почтовыхъ потяґôвъ безъ огляду на се, чи вôнъ перевозить почту або нѣ.

Є се новый ударъ для зъорґанізованыхъ робôтникôвъ, позаякъ вôдъ теперь неможливо буде страйкерамъ задержувати и контролювати поѣзды пôдчасъ страйкôвъ атакувати „скебôвъ", котрѝ заняли ихъ мѣсця на зелѣзницяхъ и пр. За переступлене того закона винуватѝ будуть процесованѝ черезъ правительство Сп. Державъ и строго каранѝ.

Велике противъ-тростове вѣче вôдбуло ся минувшого тыжня въ театрѣ „Нейшіонелъ" у Вашинґтонѣ, Д. К. Взяло въ нѣмъ участь богато сенаторôвъ, конґресменôвъ, вызначныхъ личностей и кôльканайцять тысячь народа, що по самѝ береги заповнивъ величезный амфитеатеръ Промовляли найлѣпшѝ бесѣдники и найвызначнѣйшѝ члены антитростовои ліґи, якъ конґресменъ Шоберъ зъ Ню Йорку, сенаторъ Досенъ зъ Невады, адвокатъ Робертъ С. Таринъ и иншѝ.

Замѣтно, що всѣ бесѣдники безъ выимки выступали противъ політики президента Рузвелта и ґенерального прокуратора Накса. Кождый зъ нихъ доказувавъ, що оба сѣ урядники, хочь повиннѝ стояти на сторожи законôвъ, не придержують ся якъ слѣдъ антитростового закона Шермена, чимъ помагають тростамъ поростати въ пѣре тай ставати ся панами житя, и смерти свободныхъ горожанъ нашои републики. Нынѣ тросты рѣшучо мають ту не меншу власть вôдъ деспотичныхъ монархôвъ въ Европѣ.

Одною зъ найважнѣйшихъ ухвалъ вѣча е ся, щобы въ 1904 роцѣ скликати до Вашинґтону народну антитростову конвенцію, на котрôй порѣшено зъорґанізувати нову партію и, наколи теперѣшнѝ обставины не змѣнять ся, поставити кандидатôвъ на президента и мѣсто-президента Сп. Державъ. Проводирѣ руху мали вже навѣть угледѣти кандидата на урядъ президента, а е нимъ Вм. Р. Герстъ, властитель дневника „Ню-Йоркъ Джорналъ", котрый вславивъ ся енерґічными выступали противъ тростôвъ и шкодженемъ имъ на кождôмъ кроцѣ.

Помѣжъ тростовичами пôшовъ по тôй причинѣ чималый переполохъ, бо и справдѣ мають чого лякати ся. Нарôдъ починае розумѣти, що лишь на свои силы може числити и що ласка „зъ высочинъ" не уратуе его вôдъ погибели въ медвежихъ обôймахъ тростôвъ... Бере ся отже до дѣла реального.

Колюмбійскій парляментъ вôдкинувъ дня 18. с. м. договôръ изъ Сп. Державами въ справѣ будовы Панамского каналу. Теперѣшный президентъ Колюмбіи, п. Мароквінъ, котрый уходить за приклонника Сп. Державъ и працювавъ що мога, абы договôръ бувъ заключеный, е дуже невдоволеный зъ акціи конґресу. Радить вôнъ правительству Сп. Державъ, щобы оно предложило договôръ въ иншôмъ видѣ, тодѣ буде надѣя, на его потверджене черезъ парляментъ. Такожь и мѣжь населенемъ Колюмбіи вôдкинене договору выкликало велике вражѣне. Всѣ е тои гадки, що Сп. Державы, знеохоченѝ симъ, понехають плянъ будовы каналу черезъ панамску шійку, а замѣсть того збудують его черезъ Нікараґву. Будь що будь для убогои Колюмбіи была бы се поважна втрата.

Подрobицѣ про вôдкинене договору надоспѣли вже такожь и представляють ся якъ слѣдуе: Міністеръ справъ внѣшныхъ, д-ръ Карльосъ Ріко, предложивъ дня 18. с. м. колюмбійскому сенатови урядову ноту Сп. Державъ, въ якôй они заявили, що не годять ся на пропоновану имъ поправку що до цѣны купна землѣ и привілеѣвъ на будову каналу. Се стало ся товчкомъ до горячои диспуты въ сенатѣ почôмъ одноголосно ухвалено вôдкинути договôръ. Выходило-бъ зъ того, що ту нѣхто иншій не пропкробавъ ся, лишь таки правительство Сп. Державъ. Впрочôмъ може оно мати въ тôмъ свôй интересъ, а якій именно, про се дознаемо ся опôсля. Дипльоматичнѝ кручки, се безконечнѝ хôдники, пôдземнои печеры, въ котрыхъ не такъ легко зъорієнтувати ся.

Попри великôй дозѣ лиха Американцѣ дѣлають такожь богато доброго для филипиньскихъ островôвъ. Пôдъ ихъ управою росте число шкôлъ на островахъ, бôльшае промысловый и торговельный рухъ, пôдносять ся мѣста и села, починае процвитати рôльництво и цѣлый край прибирае выглядъ культурного краю. Найбôльшу увагу звертають они на комунікаційнѝ средства тому дуже екоро розпіряе ся тамъ сѣть телеґрафічныхъ и телефонічныхъ дротôвъ, прибувае битыхъ гостинцѣвъ и мурованыхъ дорôгъ, чимразъ бôльше будуе ся зелѣзниць. Незабаромъ мае ся тамъ розпочати будова зелѣзничого шляху, котрый буде мати 600 миль довжины и пôде черезъ цѣлый островъ Люзонъ. Получить вôнъ мѣсто Манилю зъ Батанґасъ и портовымъ мѣстомъ Даюпанъ. Кромѣ того проектованѝ на прочихъ островахъ поменшѝ зелѣзничѝ, сполученя важнѣйшихъ портôвъ и мѣстъ.

Правительство Сп. Державъ мае ґарантувати выплату процентôвъ вôдъ акцій будовы новыхъ зелѣзниць.

Ледаща галицко-польска шляхта кричить и будцѣмъ то ворогуе на Москаля, але се все лишь про людске око. Тихцемъ она зôтхае до Росіи, пôддобрюе ся еи всѣма силами, подавлюе національный рухъ Русинôвъ Украинцѣвъ, абы заслужити собѣ на царску ласку, а навѣть повнить службу россійскихъ доносчикôвъ, жандармôвъ и шпѣгунôвъ въ Галичинѣ. Ось и недавно стававъ передъ карнымъ судомъ у Вѣдни д-ръ Каз. Осолиньскій, комісаръ краевои дирекціи скарбу у Львовѣ и оденъ зъ вызначнѣйшихъ польскихъ шляхтичѣвъ, обжалованый о шпѣгуньство въ корысть Россіи. Обжал. доказано, що продавъ Росіи тайнѝ пляны мобілізаціи австрійскои арміи и засуджено его на рôкъ вязницѣ, заостренои двома днями посту що кварталу и на утрату степеня доктора.

И такій Осолиньскій не е першимъ нѣ послѣднымъ мѣжъ польскою шляхтою въ Галичинѣ. Можь тамъ богато начислити его одномышленникôвъ, котрѝ, подôбно якъ и нашѝ ренеґаты–москвофилы, залицяють ся до деспотичнои Россіи, де нарôдъ стогне въ неволи а всякимъ кровопійцямъ живе ся наче въ Бога за дверми.

Пôсля телеґрафічныхъ вѣстей, якѝ надходять зъ Европы, революція въ Македоніи ширпае зъ кождою годиною. Теперь вже въ найдальшихъ закутинахъ краю кипить страшна борба, а людска кровця тече рѣчками. Въ деякихъ битвахъ якъ пр. пôдъ Крушевомъ и коло Джеедженя погибло поверхъ 400 Туркôвъ и до 200 повстанцѣвъ.

Вѣсти ширенѝ Туреччиною, будьто-бы повстанцѣ нищили и палили турецкѝ села тай убивали спокôйныхъ жителѣвъ, е неправдивѝ. Повстанцѣ не спалили й одного села анѣ не переслѣдують мирныхъ жителѣвъ, та за те потверджуе ся вѣсть, що Турки допускають ся страшныхъ звѣрствъ на христіяньскôмъ населеню Македоніи. Въ самôмъ лише Крушевѣ вырѣзали они 300 Болгарôвъ и 60 невинныхъ Грекôвъ та Италійцѣвъ. Кромѣ того знасилено тамъ богато женщинъ и цѣле мѣсто спалено. Такъ само коло Монастеру вырѣзано 200 повстанцѣвъ, котрѝ вже були пôддали ся. Въ тыхъ сторонахъ спалили они также 15 болгарскихъ сѣлъ.

Росія, Анґлія, Франція й Италія выслали сильну военну фльоту на турецкѝ воды.

Лордъ Селисбурі, оденъ зъ найвызначнѣйшихъ мужѣвъ стану и довголѣтный президентъ анґлійскихъ міністрôвъ, померъ дня 23. с. м. въ Лондонѣ, проживши лѣтъ 73. Цѣла Анґлія оплакуе смерть свого великого сына.

М 112

Квітъ.

Складаю сердечну подяку Урядови „Руского Народного Союза" за выплачене менѣ запомоги въ сумѣ $200 словомъ двѣ ста долярôвъ зъ головнои касы Р. Н. Союза за утрачене очей.

Мейфілдъ, Па. дня 25. Авґуста 1903.

Алексій Борисъ

СВѢДКИ: Петро Кихардъ,
Стефанъ Пейко.

Иванъ Голда
секретарь „Р. Н. Союза", В. 75 въ Мт. Кармель, Па. П. Голда походить зъ Свѣржовы въ Галичинѣ" повѣтъ Ясло. Мае лѣтъ 28 и есть менаджеромъ руского стору въ Мт. Кармель, Па. Секретаромъ „Союза" есть вôдъ 1 го Юнія, 1903 року.

НОВИНКИ.

— **Пôсля** найновѣйшихъ обчисленъ италійского статистичного уряду выемиґрувало въ першôй половинѣ 1903 року до Сп. Державъ 138 тысячь 845 Италійцѣвъ, переважно зъ полудневои Италіи. Можь вже собѣ зъ того уявити, яка тамъ мусить бути нужда, коли тôлько людей утѣкае вôдъ неи.

— **Заграничнѝ** часописи доносять про страшну рѣзню магометаньскихъ баптистовъ въ мѣстѣ Етъ, въ полудневôй Перзіи. Та секта выбрала собѣ нового зверхника, въ особѣ Саръ Магомеда Ибрагіма, котрого тамошнѝ магометанцѣ найбôльше ненавидѣли, тому выбухли розрухи, якъ лише нововыбраный приѣхавъ до Етъ. Товпы кидали ся на домы баптистôвъ и убивали, кого лише достали въ руки. Трупôвъ тягали улицями, а помагало имъ въ рѣзни вôйско. Погибло богато женщинъ а всѣ домы, де мешкали сектярѣ, збурено. Вôйско спровадило богато баптистôвъ передъ ґубернатора, а вôнъ, боячись розрухôвъ велѣвъ, всѣхъ вымордувати. Въ Етъ заведено вже спокôй, але на провінціи тревають розрухи дальше. Обчисляють, що вырѣзано тамъ загаломъ около 800 душь.

— **Скаженый** кôтъ покусавъ въ селѣ Куша абауйскои стол. на Угорщинѣ, цѣлу родину господаря Петра Ковача, що спала собѣ въ хатѣ и не догадувала ся навѣть, яка грозить еи небезпека. Стало ся оно такъ, що жена Ковача забула вечеромъ зачинити вôкно, черезъ котре скочивъ въ ночи до хаты скаженый кôтъ и кинувъ ся на маленьку дитину въ колысцѣ. На крикъ дитины збудила ся мати и почала боронити еѣ. Тодѣ скажене звѣря кинуло ся на неи и також покусало небезпечно. Таке саме стало ся опôсля зъ Ковачомъ, котрый одначе хочь покусаный вспѣвъ еще найти сокиру и вбити звѣрюку. На другій день покусана дитина померла зъ ранъ, а Ковача и его жѣнку вôдвезено до лѣчницѣ въ Будапештѣ.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель: о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь: С. ЯДЛОВСКІЙ, Box 76, Jersey City, N.J.
Головный касіеръ: АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель.....М. Кравчишинъ, NORTHAMPTON, PA.
Заст. касіера.......И. Глова, EXCELSIOR, PA.

Радны:
М. Турокъ.........Priceburg, Pa.
Мих. Пачута.........Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ.........Jersey City, N.J.
Мих. Градовъ.........McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ.........Lansford, Pa.
Ив. Сабатъ.........Yonkers, N.Y.

Ихъ заступники:
Ал. Горбаль, Мих. Югасъ, К. Кобанъ, А. Валявскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія:
о. Н. Подгорецкій, box 31, Jersey City, N.J.
К. Кирчовъ, 140 Essex Str., „
Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel. Co.

За 70 центôвъ на мѣсяцъ Союзъ платитъ 600 долярôвъ посмертного за мужа, а 300 долярôвъ за жену и другі запомоги въ разѣ иншихъ нещасныхъ выпадкôвъ.

Въ Союзѣ можете убезпечити вашѣ дѣти за танїй грошѣ якъ де инде а посмертне за нихъ достанете бôльше якъ деинде.

Члены „Союза“, котрі пишутъ самі до Редакціи про змѣну своеи адресы мусятъ всегда написати до котрого вôддѣлу „Союза“ належатъ и якъ тôй вôддѣлъ называесь.

Квітъ

на двасто шѣстьдесятъ одень долярôвъ 80 центôвъ ($261.80), котрі выплатило ся на кошта похорону по Ваську Вархоляку зъ касы Р. Н. Союза.

Allegheny, Pa. August 12, 1903.
Петро Ґерлякъ.
СВѢДКИ: Павло Палица, Павло Ісра.
Мѣсцевый урядъ Р. Н. Союза вôд. 86
Стефанъ Копчакъ, секретарь. Павло Палица, мѣстопредс.

Рухъ въ вôддѣлахъ Р. Н. С.

Читайте.

Братство св. Петра и Павла въ Джесеиъ, Па. буде принимати дня 19 го Сентембра 1903 року новыхъ членôвъ безъ вступного. Хто заплатитъ $1.50 той буде такимъ членомъ братства якъ и каждый другій членъ.

За Урядъ Братства
Демко Хованецъ, Иванъ Онуфрей, Денисъ Вислоцкій, Иванъ Сенько.

Не забудьте,

що братство св. Йоана Хрестителя въ Scottdale, Pa. буде принимати новыхъ членôвъ до братства безъ вступного. Хто бы хотѣвъ приступити нехай зголосить ся на мітинґу дня 19 Сентембра. Мітинґъ вôдбуде ся въ домѣ Федора Яроша.

Федоръ Ярошъ, секретарь.

Оповѣщенє.

Подаю до вѣдомости членамъ Товариства „Зоре“ и Р. Н. Союза вôддѣлъ 69. въ New York, що нашй мітинґи вôдбувають ся каждого мѣсяця въ першу суботу по першôмъ о годинѣ 8-ôй вечеромъ въ гали ч. 46. E. Ave A. Хто бы мавъ яку потребу въ справѣ товариской, зволить адресовати такъ:

The Little-Russian Aurora Society Box 46. E. Ave A. New York.

Йосифъ Шкрабйло, секретарь, 308 Henry Str. New York, N. Y.

Посвяченє фаны.

Дня 30. Августа, то єсть въ Недѣлю по Успенію Пр. Богород. вôдбуде ся посвяченє фаны Братства св. Йоана Хрестителя въ Травґеръ, Па., проте каждый членъ мае ся явити пôдъ карою грошевою.

Также просимо дуже красно сусѣдні Братства, щобы зволили явити ся на посвяченє, особливо Братства: св. Петра и Павла въ Травґеръ, Па. вôддѣлъ 32, Трохъ Святителѣвъ въ Витні, Па. Покр. Пр. Богород. въ Травґеръ, Па. належаче до Соединенія и Бр. изъ Савтвестъ, Па.

Въ имени Бр. св. Йоана Хрестителя въ Травґеръ, Па.
Алекс. Семаницкій, предсѣдатель, Михаилъ Ющакъ, секретарь.

Посвяченє цминтаря.

Дня 7. Септембра с. р. (Labor day) вôдбуде ся въ Troy, N. Y. посвяченє нового цминтаря рускои церкви св. О. Николая, на котре то торжество, всѣхъ сусѣдôвъ, якъ и подальшихъ щирыхъ и доброжелательныхъ Русинôвъ сердечно запрашае ся.

Того самого дня вôдбуде ся також прогулька т. е. забава зъ музикою и танцями въ недалекôмъ чарующôмъ лѣсѣ на West-Troy, N. Y.

Вступъ безплатный.

Комітетъ постаравъ ся о знамениту музику и здорову смачну перекуску, также о цѣлкомъ свѣже, впростъ зъ бровару пиво. Хто схоче однакожъ ѣсти и пити, буде мусѣвъ за то платити.

Вôдъ Комітету парафіяльного въ Troy, N. Y.
О. Д. Добротворъ, мѣс. душпастырь. Филипъ Телепъ, пред. ком. церк. Михайло Мадарашъ, пред. Братства св. о. Николая.

Подяка.

Въ имени молодечого Клюбу Чотырохъ Михайлôвъ въ Джерзи-Сити черезъ нашу „Свободу“ дякуемо тымъ Братствамъ, котрі нежалували труду и прибули на нашъ пікникъ, хотяй дощъ падавъ безъ перестанку. Ато: Бр. св. Ольги зъ Ню-Йорку (гора мѣста), тов. „Роднѣ“ зъ Джерзи Сити, а особливо Бр. св. Іоана Крестителя зъ Нюарку, котре прибуло и зробило намъ красный „презентъ“, бо даровало нашому Клюбови $10 готôвкою; вкôнци всѣмъ гостямъ дякуемо, котрі були на пікнику за то, що ся такъ красно забавляли. Най Господь Богъ вынадгородить Вашй труды, а мы Вамъ будемо на все вдячнй.

За Комітетъ:
Андрей Савдовичъ, предс. Михайло Величава, секр. Дм. Вилько, контрольоръ.

Покойка

Отъ 200 кор. т. е. двасто кор., которую сумму я отъ Александра Врабель обывателя Трентонскаго, котораго я навластивъ чтобы на нашъ Чина св. Василія вел. во Угорщинѣ сущаго боронявскаго Манастыря церковъ колектовавъ, что я отъ него высшепомянутую сумму днешняго дня во цѣлости восприялъ, сесимъ упознаю и квитую. Й вкупи усердно благодарю всѣмъ офѣрующимъ а найпаче Всеч. Отцямъ, которые его подперали якъ то о. Тимковичу, О. Кешеляку Юнкерсъ, О. Добротвору Трой, О. Улицкій, О. Подгорецкій Джерзесѣти, О. Грабану Пиґиладелфія и О. Дметер Нардгамптонъ. И вся благая отъ Бога имъ получити желаю!

Дано во Густь Боронявскомъ Ч. св. Василія вел. Монастыри года 1903 мца Юля дня 18|31.

Матвей Врабель, Игуменъ.

Панове мѣсцеві секретарѣ Союза! Просимо Васъ подавати намъ по каждôмъ мітинґу адресы новыхъ членôвъ, змѣны членôвъ старыхъ и списъ тыхъ котрымъ треба Свободу застановити
Редакція.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Серпень

27	Ч.	Михея
28	П.	Успеніе Пр. Богород.
29	С.	Образа Господня.
30	Н.	12 по Сош. Мирона
31	П.	Флора и Лавра
1	В.	Серпень. Андрея, Текли
2	С.	Самуила

— **Дня** 8-ого с. м. вôдбувъ ся баль ансонѣйской Філіи Брацтва св. Ап. Петра и Павла въ Waterbury, Conn. Забава выпала надсподѣвано охочо и гарно, та принесла до касы брацкои понадъ $30.000 доходу. Пôдчасъ балю вôддекламувалъ гарно одень патріотичный стихъ, горячій украиньскій патріотъ Григорій Выслоцкій, а дѣвчата пôдъ проводомъ п. Демяновича вôдспѣвали красно двѣ пѣсни. Найбôльше убавивъ всѣхъ п. Лешко Горбаль зъ Derby удачною гумористичною декламацією „На хрестинахъ въ кума Грйця“.

— **Експльозія** газôвъ лучила ся дня 16 с. м. въ копальни сѣрки въ Сальтонизетта, на Сициліи, и убила 8-охъ робôтникôвъ, а поверхъ 100 покалѣчила и попарила. Богато зъ тыхъ послѣдныхъ не переживе своего калѣцтва.

— **Катастрофа** на морю. Недалеко мѣста Кіль, на пôвнôчнôмъ каналѣ, зударивъ ся дня 18 с. м. нѣмецкій пароходъ „Исабеля“ зъ норвежскимъ „Теодоръ“ и оба потонули въ протягу двохъ минуты. Помимо скорои помочи, лишень кôлькохъ людей зъ залоги кораблѣвъ уратовано, а 30 тахъ втопило ся.

— **Канадійскій** корабель „Емпресъ офъ Индія“ зударивъ ся 20 с. м. близько побережа Японіи зъ хіньскимъ кораблемъ Гуанґъ Тай и затопивъ его. Вразъ изъ затопленымъ кораблемъ пôшло на дно морске 13 люда.

— **Подробицѣ** про смертельный маршъ австрійскихъ воякôвъ зъ 12. полка пѣхоты пôдчасъ маневрôвъ въ Герцеговинѣ (о чôмъ мы доносили передъ двома тыжнями) вже надоспѣли и представляють ся якъ слѣдуе: Полкъ сей рекрутуе ся зъ околиць Коморна, на Угорщинѣ, и стоитъ залогою въ Требиню надъ герцеговиньско — чорногорскою границею. Три его батальоны мали вôдбути маршъ до Білеку, положеного о 27 клм. на пôвнôчь, причôмъ пôдчасъ маршу треба было маневрувати противъ гôрскои бриґады, стаціонованои въ Білеку. Окрôмъ приписаного маршового лаштунку вояки несли на плечахъ парадні мундуры и обувъ. Спека була страшна. Вже рано зголосивъ одень зъ полковыхъ лѣкарôвъ 70 „мародôвъ“. Мимо то вправы тревала дальше. Коло полудня спека выносила ажь 50 Ц. Командантъ полку Терекъ, ослабленый жарою, вôдѣхавъ повозкою до Білека, зволѣвши своему заступникови ґрінґвайґови, щобы давъ войскови вôдпочати. Такъ, однакъ не стало ся. Войско мало прибути до Білека о 12 ôй год. въ полудне, отже ґрінґвайґъ хотѣвъ конче похвалити ся, що маршъ выпавъ „munsterhaft“, и на власну руку приказавъ маширувати дальше. На кôлька кôльометрôвъ передъ Білекомъ наступила катастрофа. 450 воякôвъ упало безъ силъ на землю... Зъ того 15 людей вже бôльше не пôдвели ся, бо смерть скоротила имъ пекольный муки середъ страшенной спеки, 9 збожеволѣло, 4 пропало десь безъ слѣду, 16 принесено безъ памяти въ горячцѣ до шпиталю, де борятъ ся зо смертію, а поверхъ 100 люда тяжко занедужало. Такій выслѣдъ сего маршу оповѣщено урядово, мêжь тымъ коли приватні вѣсти доносять про смерть 21 воякôвъ а около 200 тяжкихъ занедужань. — Цѣла угорска преса пôднесла зъ тои причины тяжкй замѣти противъ комендантôвъ згаданыхъ вправъ, домагаючись покараня виновникôвъ, а въ угорскôмъ соймѣ внесено понадто вôдповѣдну интерпеляцію до міністерства вôйны и краевои оборовы.

— **При** помочи електричнои струѣ воскресивъ д-ръ Джемсъ Врінъ въ Есексъ, Онт. 8-лѣтного хлопчину, котрый померъ по довгôй недузѣ. По 10 минутахъ електризованя, серце умерця почало бити, а по дальшихъ 15 минутахъ хлопчина зовсѣмъ вôдживъ.

— **Вороги** робôтникôвъ знову не зможуть сну матись грижѣ черезъ кôлька ночей, бо маемо одну велику робôтничу юнію бôльше. На конвенціи въ Ніаґара Фалсъ, Н. Й. споллучили ся всѣ вôзники изъ Сп. Державъ въ одну орґанізацію, котра числитъ 100 членôвъ. Нова орґанізація называе ся „Мѣжнародне Братство Вôзникôвъ“.

— **Листову** тайну бережуть и шанують почтові уряды цѣлого свѣта зъ вынятком божища московофілôвъ Росіи. Тамъ абы якій листъ чимъ небудь звернувъ на себе увагу, такъ вже его отворять урядники, шукаючи у нѣмъ забороненыхъ друкôвъ або слѣдôвъ якого небезпечного заговору. Льокаль на почтѣ, де отвирають ся листы, называе ся „чорнымъ кабінетомъ“. Майже всѣ листы зъ загряницѣ мусять перейти черезъ „чорный кабінетъ“. Такі „кабінеты“ находять ся лише въ бôльшихъ мѣстахъ Росіи. Однакъ на каждôй почтѣ е вправні урядники, що при сортованю листôвъ въ пальцяхъ чують, чи въ листѣ е яка „задрукована бомба“. Такій листъ вôдсылае ся сейчасъ до найблизшои почты зъ „чорнымъ кабінетомъ“. Тамъ его розпечатують и перечитують. Коли въ листѣ нема нѣчого небезпечного, то залѣплюють его назадъ и вôдсылають адресатови. Небезпечній листы передае ся жандармеріи. Зъ перечитуванемъ листôвъ бюро зовсѣмъ не спѣшить ся такъ, що листы часомъ ажъ по мѣсяцяхъ дôстають ся до рукъ адресатôвъ. Такôй самôй контроли пôдлягають пакеты зъ загряницѣ. Листы зъ Росіи до загряницѣ також дуже часто попадають въ „чорный кабінетъ“. На почтѣ въ Петербурзѣ отвирае ся понадъ 40.000 листôвъ. Урядники „чорныхъ кабінетôвъ“ мусять обовязково знати мову французку и анґлійску. — Недавно зарядъ почты поручивъ абы всѣ листы и переписні листки въ Петербурзѣ перечитувано, а се зъ тои причины, що высоко поставлені личности одержували рôжні письма анонімні зъ наруганями и погрозами. Выслѣдъ сего зарядженя бувъ такій, що въ однôмъ мѣсяци „чорный кабінетъ“, сконфіскувавъ 10 000 пересылокъ.

Американьскі паперы. Юнайтедъ Стейтсъ Дистриктъ Кортъ надъ почтою въ Скрентонѣ засѣдае майже каждого дня въ роцѣ и выдае паперы. Хто хоче достати паперы може прійти зо свѣдками до сего корту и достати паперы таки того самого дня. Потреба однакъ повѣдомити о своимъ приходѣ впередъ кляркa E. R. W. Searle, Federal Bldg., Scranton, Pa., щобы вôнъ мôгъ все приготовити до переслуханя.

ВСЯЧИНА.

Короны монархôвъ.

На свѣтовôй выставѣ въ Ст. Луисъ, Мо. буде можна оглядати зборку копій монаршихъ коронъ. На сю гадку впавъ Американецъ Францъ Гібе и протягъ трехъ лѣтъ зôбравъ копіи найважнѣйшихъ коронъ. Гібе спершу думавъ на мѣсци выконати свôй плянъ, але американьскій музей подали ему мало матеріалу до сей роботы. Вôнъ выѣхавъ до Европы, звидѣвъ богато дворскихъ музеѣвъ, але безъ дозволу не смѣвъ копіювати коронъ. Вôнъ выславъ до всѣхъ монаршихъ дворôвъ письма зъ просьбою и одержавъ дозвôлъ на скопіюване рôжныхъ коронъ. Въ его зôбрці, яка представляе вартôсть 50.000 долярôвъ, е копіи коронъ: австрійскои, великобританьскои, нѣмецкои, италійскои, шведскои португальскои, даньскои, испаньскои, льомбардскои короны Йосифіны и Наполеона I., тіяры папскои и великои брилянтовои звѣзды японьского Микада и ин. Копія льомбардскои короны, яка переховуе ся въ катедрѣ въ Монци, е такъ вѣрна, що узглядно на нѣй навѣть два шрамы, якй е на оріґиналѣ. Зъ цѣлои зôбрки найдорожшою е копія короны нѣмецкого цѣсаря, бо на собѣ правдивй брилянты, а хресты на нѣй уложені зъ шафірôвъ. Цѣсарь Вільгельмъ самый улекшувавъ роботу при копіюваню и просивъ Американця, абы показано ему готову копію. Коли ся побачивъ, зачудувавъ ся вѣрностію и величавостію копіи, на якôй було 1.200 дорогихъ камѣньцѣвъ. Корона голяндскои королевои е також чудова и дорога, бо блестить на нѣй повно перелъ и брилянтôвъ. Корона Наполеона мае на собѣ золотй орлы и хресты зъ шафірôвъ и рубінôвъ. Короны Анґліи, Голяндіи, Италіи та Испаніи е майже зовсѣмъ до себе пôдобнй. Тіяра и скиптръ папскій вызначають ся гарною роботою. Найбôльшою е корона російского царя, а рубины и шафіры на нѣй е незвычайнои величины. Найменшою е шведска корона, та мимо того е дуже дорога, бо высаджувана е дорогими перлами.

Черезъ похибку.

— Чи признаесь ся до вкраденя годинника въ кишенѣ Гаврила? питае судя кишенкового злодѣя.
— Се лишь черезъ похибку стало ся, пане судя — вôдповѣдае обжалованый.
— Якъ то черезъ похибку?
— Та такъ, що я шукавъ за грошми въ его кишени, и найшовъ годинникъ. Чи-жь не похибка?...

Где єсть?

Хто хоче шукати своихъ краянôвъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошенє наперехъ.

Где єсть?

Аквиля Выжиньска, родомъ въ Береста, Галичина, Грибôвского повѣту. Мае лѣтъ 50. Була въ Yonkers, N. Y. около 5 лѣтъ тому назадъ. Хтобы знавъ о нѣй зволить донести ѥѣ сынови на адресу:

M. John Wyzynski,
925 N. Main Ave., Scranton, Pa.

Глядаю

Михайла Праскевича, изъ села Кремпны, повѣту Ясло, въ Галичинѣ. Робивъ въ Desloge, Mo. Мѣсяць тому назадъ пôшовъ гдесь до St. Louis, Mo. а тутъ кажуть люде, що зблудивъ въ розумѣ. Хто бы зъ нашихъ краянôвъ о нѣмъ знавъ най буде ласкавый вôдпровадити его до шпиталя, бо тôй чоловѣкъ хорый есть и на инчу хвороту, а хто довѣдаеть ся о нѣмъ що зъ нимъ есть, нехай буде ласкавый вôдписати менѣ на тôй адресъ:

Mr. Ivan Sagan, Desloge, Mo.

Где єсть?

Гриць Паращакъ, родомъ зъ Щавного, сянôцкого повѣта въ Галичинѣ. Вôнъ поѣхавъ до Америки по разъ другій около 10 лѣтъ тому назадъ. Сынъ его Федôръ, котрый намѣряе теперь выѣхати до старого краю, дуже радъ бы довѣдатись о нѣмъ. Хто бы о нѣмъ знавъ або вôнъ самъ зволить написати на адресу:

Fedor Paraszczak, Northampton, Pa.

Памятайте Русины, що Русинка
МАРІЯ ЛУЧКОВЕЦЬ
мае гарно урядженый **ГОТЕЛЬ** на розѣ Independence & Vine Str. Nr. 717
въ ШАМОКІНѢ, ПА.

Тамъ забавитесь, ажъ мило,
Въ неи добра „виска“, пиво,
Вино, конякъ и цигара
И господиня гарна, жвава.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

!КУПУЙТЕ!

КНИЖОЧКИ для записованя мѣсячнои колекты и другихъ жертвъ на вашу школу, церковь, плебанію и т. д. Можете ихъ достати по цѣнѣ 6 центôвъ за одну. Такій книжочки повинна кожда парафія роздати своимъ членамъ. Кождый парафіянинъ повиненъ мати таку книжочку, тогды буде знати, що тй грошѣ якй вôнъ заплативъ на церковь и т. и. ему не пропадуть.

БЛЯНКЕТЫ на метрики хресту, вѣнчаня и похорону по цѣнѣ 2 центы за штуку.

— SVOBODA. —
Box 353,
SCRANTON, PA.

КНИЖКИ

!ПО ЗНИЖЕНÔЙ ЦѢНѢ!

Антоній и Клеопатра	75
Австро-рускй споминь	10
Австрія въ XIX. вѣцѣ	40
Альманахъ	50
Буря, драма Островского	50
Boa Constictor	25
Буковиньска Русь	75
Бех-Аль-Джутуръ	5
Багнїтки	10
Богацько галасу зъ нечевя, комедія	50
Боянъ, збôръ квартетôвъ	1 00
Выбôръ декламацій	10
Вільгельмъ Тель, драма	35
Варвара, драма	30
Вôдродженє Толстого	1.50
Вôзникъ Геншель	75
Верховиньскй згадки	25
Въ темрявѣ, драма	15
Въ столѣтнй роковины	5
Въ чужôмъ гнѣздѣ	50
Варлаамъ и Йоасафъ	1.00
Ворогъ Народа	40
Викъ (1798—1898)	1.50

(Дальше буде.)

Повызшй книжки маємо тôлько въ однôмъ або двохъ примѣрникахъ, длятого просимо замовляти сейчасъ.

Си книжки, котрй понизше списанй можете всегда дôстати!

Библія мала	30
Букварь рускій	25
Граматика руска	25
Друга китичка для малыхъ дѣвчатъ	10
Доcлѣды зъ поля статистики	10
Енеїда Котляревского	50
Зъ села, оповѣданя	10
Записки школяра	20
И мы въ Европѣ	10
Иванъ Гусъ	5
Коваль Бассімъ	60
Кльод Ґе	5
Карбы	25
Каштанка	5
Казки Андерсена	25
Календарь „Союза“ (1903)	25
Катехизмъ	10

(Дальше буде.)

Замовляйте тôлько тй книжки, котрй бачите въ послѣднôмъ числѣ „Свободы“.

Всѣ попереднй списы и цѣнники книжокъ суть неважнй.

Зъ замовленями посылайте и грошѣ.

Пишѣть выразно.

Замовленъ на суму менчу якъ доляра не принимає ся.

Почту мы оплачуємо.

Адресъ:
SVOBODA.
Box 353, Scranton, Pa.

Хочешь читати дещо веселого и насмѣятись?

Купи собѣ „Комара“.

Три старй рôчники коштують лишь $3.50.

Оденъ рôчникъ $1.25.

Хто хоче доставати „Комара“ що два тыжднѣ черезъ оденъ рôкъ, нехай зашле 2 доляры на адресу:

„Комар“,
Собѣщина ч. 8.,
Львôвъ, Austria, Galicia.

Тамъ можете дôстати также слѣдуючй книжки:

Календарь „Комара“ на рôкъ 1903 . . 15ц.
Новомодный Спѣваникъ 20 „
Деканы зъ горъ . . 15 „

Чи знаєте?

що

Друкарня „Свободы“

ВЫКОНУЄ

ТИКЕТЫ, на пікніки, балѣ, выгравки, представленя,
ПАПЕРЫ листовй,
КОВЕРТЫ для братствъ и поодинокихъ людей,
СТАТУТЫ братскй,
КНИГИ парафіяльнй и братскй,
КНИЖКИ колекторскй, братскй и т. п.,
ПЛЯКАТЫ,
ЦИРКУЛЯРѢ и

— ВЗАГАЛѢ ВСѢ — РОБОТЫ ДРУКАРСКЙ

СТАРАННО, ТАНО и НА ЧАСЪ?

Адресуйте:
SVOBODA,
BOX 353,
SCRANTON, PA.

Длячого маєте удаватись до чужихъ, если

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЬ,

Судія покою и публичный нотарь,

Залагоджує всякй судовй справы, колектує спадки, выробляє повномочія и контракты купна въ Галичинѣ и Княжествѣ Познаньскôмъ.

Посылає грошѣ до всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ курсу.

Продає шифкарты на всѣ пароходы до всякои мѣсцевости въ краю и назадъ.

Real Estate. Продає домы, лоты и позичає грошѣ на будову домôвъ. Асекурує вôдъ огня въ найлѣпшихъ компаніяхъ.

VICTOR WILUSZ
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.
f03

Dr. A. BACEWICZ,

917 Capouse Ave. — cranton, a.

Замешкавъ на мѣсци всѣмъ добре знаного доктора Шлюпаса.

Говорить по руски, словеньски, польски, литовски и анґлійски.

Хорй могуть єго бачити въ офисѣ кождого часу въ день або въ ночи.

Новый телефонъ 756. f02

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ

✳ TROMETTER'S ✳

(Тромейтеръ)

при Рединьскôмъ дипѣ въ Shamokin, Pa.

Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ

Въ кождôмъ часѣ можна дôстати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагодженй на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

C. M. HATHAWAY,

аґентъ вôдъ огневои асекурацїйнои компаніи.

Колектує також грошѣ за рентъ. Має два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляє бѣле и червоне пиво, портеръ и ейлъ найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.

Christian Schmidt, президентъ.
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ

Въ Шамокінъ, Па. мешкає рускій кравець

ПЕТРО КУЗМИЧЬ
425 N. Shamokin str.

Робить вôнъ всѣлякй убраня мужескй складно и дешево.

Хто у него замовить убранє, нѣколи того не пожалує

ГАВРІИЛЪ МАЛИНЯКЪ
WHOLESALE
Cor. Franklin & Sprnzheim Sts.
SHAMOKIN, PA.

Має завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броварôвъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у свого!

Глухоту

також шум в ушах лїчить в найкоротшім часї. За тану цїну Пишить сей час. Всякї поясненя даром. Лїчимо навіть слабости, котрі взагалі вважають невилїчимими. Одинокий заклад сего рода в Америцї. Руска клїнїка St. Louis, Mo., 2933 Heurietta Str 15 Aug '12

JOHN J. CAMPTON
Католицкій похоронникъ.

Вынаймає тано керичѣ — ту и на околицю. —

410 WEBSTER STR., - SHAMOKIN PA.

Гей Русины! чи знаєте вы дорогу до дешевого и доброго купца? Она веде просто до

Юрія Хиляка

въ OLYPHANT, PA.

Вы єго певно добре знаєте. Въ чего знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту“ и скоро а безпечно пôшле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ має ще найпарадн̂ѣйшій салунъ въ мѣстѣ пôдъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погоститеся, якъ въ рôднои бабки на весѣлю.

Така выгôдна рѣчь, котру такъ легко можете купити, выплатить ся кождому мущинѣ, що має волосє на головѣ. Вôнъ обстрижесь нею 3 до 4 разы а вже машинка выплатить ся ему и цѣлй роки може стричи ся нею даромъ.

Добру машинку до стриженя пôшлемо Вамъ за 75 центôвъ.

Лѣпша машинка, якою можете стричи волосє нижше або высше, якъ лишь загадаєте, коштує $1·45. До кождои машинки додаю даромъ одну красну рѣчь.

Замовленя пишѣть до:

S. Keltonik
PUNXUTAWNEY, PA.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)

СПЕЦИЯЛІСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.

Жени при породі дізнають особлившої опіки.

Офіс: 3 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA } Телефон Nr. 1673

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ,
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa.

оправляє книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенй. Також робить книжки для братствъ, церковь, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантує.

— Хочете безпечно и скоро заѣхати до старого краю, або спровадити родину зъ краю, купѣть собѣ шифкарту вôдъ John-a Nemeth-a, 457 Washington St New York, N.Y.

СЕМЕНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво має,
Повнй склянки доливає.
Є цигара, є и галя
На мітинги, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляєшь,
Вчуєшь неодно цѣкаве, —
А що выпєшь, то знай брате,
Пôде дальше, якъ у пяты!

ДОКТОРЪ ПРАВЪ
ЮЛІЯНЪ ЧУПКА,
—адвокатъ,—
N. Main Str, Wilkes-Barre, Pa.
P. O. Box 372.

Єго офісъ въ Scranton, Pa. є на 303 Spruce Str. Але до Скрентонъ приѣзджає тôлько кождого понедѣлка и четверга вôдъ годины 6-ои до 8-ои вечеромъ.

Всѣ справы американьскй въ повѣтахъ: Люзерне и Лякована.

Хто має справу ґрунтову, або хоче вôдобрати грошѣ або спадокъ въ старôмъ краю, най удасть ся до адвоката Чупки, бо вôнъ бувъ адвокатомъ въ Галичинѣ.

Всѣ контракты, правнй паперы и повномочія. f04

Сегодня добрй часы!

Коли бажаєте выставити гарный нагробникъ на могилѣ помершихъ але дорогихъ Вамъ особъ, то пишѣть до насъ по илюстрованый цѣнникъ хрестôвъ. Нашй хресты є сильнй, гарнй и моднй. — Прекрасно выконченй, украшенй срѣбломъ або позолочуванй.

Зъ розпятємъ Христа и зъ вôдливаными буквами тай зъ надписею помершого, якои лише захочете.

Адресуйте:
N. Y. Cemetery Monumental Co.
Punxutawney, Pa.

Якъ далеко зайшовъ я нынѣ?
Дуже часто пытаєшь самъ себе!

Американьскій „ПЕДОМЕТЕРЪ“

ВОДПОВѢСТЬ ТОБѢ.

Тои величины.

Чоловѣкъ звычайно навѣть не выображає собѣ, скôлько вôнъ перейде черезъ день, чи то въ своимъ занятю або въ дома.

АМЕРИКАНЬСКІЙ
„ПЕДОМЕТЕРЪ“

мѣряє и записує кождый твôй крокъ. Вôнъ для чоловѣка ходячого пѣшо єсть тымъ, чимъ „Цікльометеръ“ для біціклісты.

Всѣ граючй въ пилку, турісты, подорожнй а властиво всѣ, котрй ходять пѣшки потрѣбують такого „ПЕДОМЕТРА“: Єго можна носити въ кишени, бо єсть такои величины и выглядає подôбно до дамского годинника. До сего часу добрый „ПЕДОМЕТЕРЪ“ коштувавъ не менше якъ $4.00 до $15.00. Нашь може рôвнатись зъ кождымъ, єсть зробленый въ сѣмъ краю и лучшого знайти не можна а цѣна єго лише

оденъ доляръ.

Єго можна уставлювати вôдповѣдно до кроку чоловѣка и за кождый ручинє. Єсли не можете єго дôстати въ вашôмъ сторѣ, то мы доставимо вамъ оденъ своимъ коштомъ черезъ пôчту, єсли зашлете намъ одного доляра на адресу:

INTERNATIONAL MERCANTILE EXCHANGE,
LOUISVILLE, KY.

Потрѣбуємо аґентôвъ.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбôльшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побôльшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый дôмъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказує, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зô свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертає сторъ сумою $4,000.00

Заряджують нимъ:
Н. Габура, М. Колодѣй и М. Пелякъ.

ИВАНЪ ГЛОВА
JOHN GLOVA (POSTMASTER)
— въ —
Excelsior, Pa.

M 113

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всяка потрѣбна рѣчь до житя, якъ також можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылає також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и безпечно.

Продає шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

ELMER HEFFELINGER,

Аґентъ вôдъ продажи ґрунту въ SHAMOKIN, PA.

Загальный Аґентъ вôдъ продажи „лотôвъ“ въ

Marion Heights.

Въ прекраснôмъ положеню и найлѣпшôмъ мѣсци для майнерôвъ до будовы своихъ власныхъ помешкань. Центрумъ богато великихъ углевыхъ копалень, котрй дають занятє бôльше якъ сѣмъ тысячь робôтникамъ, дорослымъ и хлопцямъ. Быстрый потôкъ плыве попередъ кождымъ „лотомъ“. Тамъ єсть вже побудовано богато домôвъ. Нова школа заосмотрена въ найновѣйшй меблѣ, въ якôй учить двохъ учителѣвъ.

Marion Heights єсть на Greenough трактѣ, и одинокій ґрунтъ до продажи мѣжь Shamokin а Mt. Carmel.

Докладне вôддаленє вôдъ слѣдуючихъ копалень углевыхъ, котрыхъ много можна бачити зъ мѣста:

Greenough, въ мѣстѣ	$1\frac{1}{2}$ милѣ вôдъ Pennsylvania,	$2\frac{3}{4}$ милѣ вôдъ Colbert,
1 миля вôдъ Natalie,	$1\frac{1}{2}$ м. вôдъ Richeros No 4 Slope,	3 милѣ вôдъ Richards,
1 миля вôдъ Scott,	2 милѣ вôдъ Sioux,	3 милѣ вôдъ Locust Spring,
$1\frac{1}{2}$ милѣ вôдъ Hickory Ridge,	$2\frac{1}{2}$ м. вôдъ Hickory Swamp	3 милѣ вôдъ Alaska.

Дежь инде, въ якôмъ лѣпшôмъ мѣсци може майнеръ осѣсти, щобы мавъ такъ близько и пôдъ рукою майны?!

Повѣтре здорове и вôдживляюче. Вода чиста въ великôмъ засобѣ а околиця прекрасна.

Кождый, хто може заощадити десять центôвъ денно, може купити собѣ лотъ на Marion Heights на мѣсячну выплату.

Digitized by SVOBODA-NEWS.COM

„О май ґали, о байґали, тажь то є друкованый листъ.“

Зашлѣть почтову марку по великій, новый, илюстрованый катальоґъ рускихъ и польскихъ друкуючихъ машинокъ, гармонійокъ, граючихъ и кукаючихъ годинникôвъ в иншихъ много до зачудованя интересованыхъ новостей.

Адресуйте листы:

S. KELTONIK,
582 PUNXUTAWNEY, PA.

J. A. QUINN,

Одинокій погребникъ и бальсамовачь въ тыхъ сторонахъ. Мешкає на Ridge Str., Lansford, Pa. Людей, що мешкають въ Nesquehoning, Coaldale, Hauto, Summit Hill и Lansford обслужить чесно, тано и скоро. 1150?

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЬ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко руской плебанїи.

Добрый вечеръ друже мій!
— Добрый вечеръ, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Звôдки вôнъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Пôдкрѣпляють силы!...
— Що за бриндзя й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугує якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Хто
мае яку небудь
ДРУКАРСКУ РОБОТУ
а хоче, щобы она була таньо, скоро и красно зроблена, най водошле до
Друкарнѣ „Свободы“
Scranton, Pa., Linden str. 209-211
(Box 353).

Выробляе братскї машлѣ, шапки, ôдзнаки, хоругвы, униформы.
Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ руской церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa.

ПЕРША РУСКА БУЧЕРНЯ ВЪ SCRANTON, PA.
Михайла М. Югаса
314 THIRD STREET

Хочешь купить добре мясо,
Шинку чи смачныхъ ковбасъ,
Не трать брате грошей й часу,
Лишь пытай ся, де бучеръ Югасъ.

Вôнъ всѣляке мясо мае,
Зъ людьми красно розмовляе
И по руски, по словеньски,
Поанглицки и по польски.

Зъ него Русинъ, бучеръ славный,
Къ добрôй справѣ всегда справный,
За рускій нарôдъ крѣпко стоить,
Вражды люцкой ся не боить.

Тожь Русинамъ треба знати,
Що его тре пôдпирати;
Красно зважить, въ папѣръ запакуе,
Бучерня чиста, ажь ся серце радуе.

Справедливе чудо у тôмъ люде е,
Що такъ смачного мяса нѣгде не е;
Другї бучеры дуже жалують,
Що у Югаса всѣ люде купують,

Мы, Руснаки не жалуемо,
Вôдъ Югаса все мясо купувати будемо,
Бо вôнъ у Scranton найлѣпше мясо мае,
О тôмъ кожда дитина навѣть добре знае:

Що хто вôдъ Югаса мяса скоштуе,
До смерти не пересмакуе,
Смакъ найлѣпшій вôдъ всього,
Зъѣвбысь й вола цѣлого.

Тожь милї братя, нѣкуда ся не волочѣть,
До найлѣпшои бучернѣ до Югаса ходѣть
Добре, тано, справедливо,
Чисто, смачно и уцтиво!

Оденъ зъ найбôльшихъ броварôвъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСÔБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, то иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

ДІЯМЕНТОВЫЙ ЕЛЄКТРИЧНЫИ ХРЕСТЪ,

званый такожь крестомъ Вольта, вôставъ вôдкрытый кôлька лѣтъ тому въ Австріи. а задля своихъ великихъ прикметъ розповсюднивъ ся скоро въ Нѣмеччинѣ, Франціи, Скандинавіи и другихъ европейскихъ краяхъ, где нынѣ уважають его за найсильнѣйше средство противъ ревматизму и другихъ слабостей.

Електричный Діяментовый Хрестъ лѣчить ревматизмъ мускулôвъ и суставôвъ, невралґію, болѣ въ цѣлôмъ тѣлѣ, нервовôсть, нервове ослаблене, безсонницю, пригноблене, гістерію, паралѣжъ, трясеня, ударъ, епілепсію, танець св. Віта, пальпітацію, нервовый бôль головы, и всѣ слабости нервового системи. Его добродѣйный вплывъ видно вже по кôлькохъ годинахъ, хотяй часомъ треба на него ждати кôлька день.

Коштуе доляра, при чѣмъ ґарантуе ся, що принесе стôлько корысти, що найлѣпший електричный поясъ, що коштуе 15 або 25 рази тôлько. Нѣхто въ родинѣ хорый чи здоровъ, не повиненъ бути безъ Електричного Хреста, сего найлѣпшого средства противъ слабостямъ. Пришли доляра, а мы пôшлемо тобѣ оплаченый оденъ Електричный Діяментовый Хрестъ або 6 за 5 долярôвъ. Тисячѣ листôвъ вôдъ осôбъ, котрыхъ вылѣчивъ сей Хрестъ, суть достаточнымъ доказомъ его силы. Ось два зъ нихъ: Маламъ болѣ черезъ много лѣтъ; теперь есмь здорова. Діям. Елект. Хрестъ вылѣчивъ мене. Каролѣна М. Пітерсенъ, Riechfield. Utah. Diamond Electric Cross Co., 206 Milwaukee Ave., Chicago. — Пов. Панове: Вже 3 мѣсяцѣ ношу Діямент. Електр. Хрестъ. Давнѣйше мавъ я болѣ въ моихъ плечахъ, такъ що не мôгъ ґрати на скрипцѣ. Теперь чуюсь зовсѣмъ добре. Зъ поважанемъ. W. Simon, учитель, Schaumburg, Cook Co., Ill. Марець 20, 1900. — New Orleans, La. 28. лютого, 1902. — Пов. Панове. Въ залученю посилаемо Вамъ $5.00 на пять електричныхъ крестôвъ. Тї, котрї мы передше одержали приносять чудесну помôчь. Просимо прислати якъ найскорше. — СЕСТРЫ БЕНЕДИКТИНКИ. 2824 Douphine str. New Orleans, La.

DIAMOND ELECTRIC CROSS CO. Dept. 72.
23 306 Milwaukee Ave., CHICAGO, ILL.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ дôстане найздоровшій и найтаншій напитки всякого рода и порацу, де най лучше куєти шифкарту.

Юліянъ Копистяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Перворядный салюнъ рускій. — Найлучшй напитки можна ту дôстати, якъ: пиво на шклянки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки досконалй, цигара дуже добрй.

Спѣшѣть Братя Русины до своего братчика Юлька.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙВІЛЬШИЙ ВАРІ ЕН ПРЕДЛОЖЕННИ КОЛИНЕВУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ ВАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаемо одну з найлїпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, нїклеве викінчене, зреґулювану з письменною Ґаранцією на 20 лїт, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинці. Всім любителям тої кляси годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слїдуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, в бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки цигарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. цигарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 нїклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 преґарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і кошта експресу з правом безплатного оглядання і відісланя назад на наш кошт сли не подобають ся. Де нїт експресового офису треба $4.98 післати въ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою. ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ сли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок замісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

ПОМОЩЬ ХОРЫМЪ!

КТО И ЩО ЕСТЬ ПРОФЕССОРЪ КОЛЛИНСЪ И ЯКЪ ОНЪ ЛѢЧИТЪ ХОРЫХЪ.

Каждый человѣкъ повиненъ знати що то близшого о лѣкарѣ, которому онъ свое здоровлье, ба и свое житье повѣрилъ. Есть много такихъ, которыхъ Профессоръ Коллинсъ вылѣчилъ, якъ того доказуютъ тысячи а тысячи писемъ отъ нимъ вылѣченыхъ пацієнтовъ, которы его и добре познаютъ, но и все новы а новы пацієнты къ нему горнутся о раду а тіи вправдѣ будутъ потѣшены, если щого больше о нимъ дочитаются.

ПРОФЕССОРЪ КОЛЛИНСЪ все смотритъ зъскати собѣ довѣріе у хорыхъ, перше доки бы началъ ихъ лѣчити, и проситъ, щобъ хоры ничь не затаѣли передъ нимъ; онъ хоче знати все, щобъ могъ цѣлковито знати станъ пацієнта. Прото есть онъ къ каждому ласкавый и пріятный. Кто его отвѣдае, то каждый найде у Профессора КОЛЛИНСА найлучшого пріятеля. Его дуже тѣшитъ если терплящому въ якой-будь хоротѣ може помочи. Профессоръ КОЛЛИНСЪ властне теперь есть въ цвѣтущомъ станѣ мужескомъ и славится своимъ здоровлемъ—а въ здоровомъ тѣлѣ здоровый духъ перебывае.

Профессоръ Коллинсъ много роковъ студіовалъ медицины и цѣлый свой молодый вѣкъ посвятилъ тѣмъ студіямъ, въ которыхъ онъ дуже интересовался а ажь познѣйше началъ лѣчити хорыхъ въ шпиталяхъ а потомъ въ своимъ приватномь заведенью. Глубокими студіями и практикою присвоилъ собѣ познанье лѣковъ и хоротъ на только, що теперь дуже легко познае онъ кажду хороту зъ опису въ письмѣ а лѣкъ на кажду хороту знае онь напамять. При томъ есть ему на великой помочи природомъ ему дана пѣмять. Профессорь КОЛЛИНСЪ если посмотритъ на своего пацієнта, то сейчась познае его — будь-яку — хороту.

Профессоръ И. С. КОЛЛИНСЪ.

Профессоръ Коллинсъ дастъ вамъ колька пытань а уже знае, що вамъ хибитъ. Въ важнѣйшихъ случаяхъ осмотрить хорого и скаже сейчасъ ему, чи его хороту можь вылѣчити, або нѣтъ. Высше 100 нездоровыхъ людей голосится у него каждого тыждня, но о много больше есть такихъ, которы не могуть къ нему прійти лично, то лишь письменно просятъ его о помочь и о раду. А лѣчитъ такъ до него удавшихся лично, якъ и на 100 миль отдаленыхъ пацієнтовъ. О его удачномъ лѣченью свѣдчатъ найлучше тіи тысячи писемъ, которыхъ онъ що-тыждня достае отъ своихъ пацієнтовъ, которы дякують ему за уздоровленье.

Профессоръ КОЛЛИНСЪ вылѣчилъ много такихъ, которымъ уже жаденъ лѣкарь не могъ помочи а стояли надъ гробомъ,—онъ ихъ потѣшилъ, подалъ имъ нову силу и привернулъ имъ ихъ здоровлье.

КОМУ не можна помочи, отъ того не возме ани цента. Если къ нему удастся невылѣчительный хорый человѣкъ, тому просто скаже, щобъ даромъ свои гроши не марнѣлъ на лѣки, но при томъ дасть ему добру раду, якъ мае жити, щобъ послѣдныи дни своего житья продолжилъ.

НЕ ТРАТЬТЕ НАДѢѢ,

ПОКИ передомъ не порадитеся Професора КОЛЛИНСА. Сколько вылѣчилъ онъ такихъ, которы уже были наклоненны къ гробу а инны лѣкарѣ не могли имъ помочи, лишь гроши даромъ брали. Тогда если терпите на будь-яку тяжку хороту, то удайтесь къ тому славному доктору, а слухайте що вамъ онъ скаже; если вылѣчилъ тысячи инныхъ, то будьте певны, що и вамъ поможе.

ЕСЛИ терпите на яку-нибудь хроничну хороту, то не выдавайте свои гроши даромъ на будь-якихъ лѣкарей, но пиште Проф. Коллинсу, а будьте певны, що того не пожалуете. Свою хороту опишитъ докладно, подайте свôй вѣкъ, якого пола, и що васъ болитъ а Профессоръ КОЛЛИНСЪ съ удосконалитъ вашу хороту и дастъ вамъ отвѣтъ. Прото не откладайте, бо чѣмъ долгше, то тѣмъ горше про васъ. Огонь гаситъ пока онъ малый, ибо якъ онъ сбôльшится, то уже тяжко его угасити. Такъ то и съ хоротомъ.

ЕСЛИ уже былисьте лѣчеными другими докторами—а не вылѣчили васъ, тоне тратьте надѣѣ, но безъ ганьбы опишитъ все. Профессоръ Коллинсъ письма не публикуе хиба тая ки, которыхъ писатели на тое поволили для свидѣтельства Профессора КОЛЛИНСА.

Пишитъ по словенски или по русски, лишь на тую адресъ:

Prosessor E. S. COLLINS,
150 W. 34th Street, NEW YORK CITY.